Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ. БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 86 (16309) | 1983 оной апрелиин 13, среда | Сэн 3 мүнгэн.

ШИНГ ЕХЭЛ hАА УРГАСА hАЙН

Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар жаран жэлэй ойн угтэдэхэеэ байхада таряалан, сабшалангай баян урга абаха талаар ехэ зорилгонууд табигданхай. Ороохо за, хартаабха, овощ болон тэжээлэй ургамалнуудай ногооной ургасые нёдондонойхиhоо 20—25 процентээр дээшэлүүлхэ социалис уялганууд абтанхай. Энэ бэлэн хэрэг бэшэ. Юуб гэхэдэ, нёдондо олонхи нуудта хура бороотой байжа, ургасада таатай байна юм.

Республикын колхоз болон совхозуудай таряалан, сабшалан дээрэ ажалладаг хүнүүдэй, агрономуудай урдаа табиhан энэ ехэ харюусалгатай зорилгонуудаа бодото болгохын бэелүүлхэ хэрэгтэ уhалагдадаг газараа зүбөөр ашаглаха, хүрьhэндэ шииг нойто бариха агротехникэ нарин сахиха гээшэ бусад хэмжээнүүдэй дунда гол hуури эзэлнэ. Тиимэhээ ганданги уларилтай манай республика эрхэ байдалда газараа али бүхы аргаар hайнаар шуhалха, хүрьhэнэй шииг алдахагүй гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдохо тон шухала.

Энэ талаар республика дотор ехэ арга боломжонууд бии. Мүнөө үедэ колхоз болон совхозууд уhалуурнин системэнүүдээр 156 мянга гаран гектар, бүлүүр станцинуудаар 60—70 мянган гектар уhалуулха аргатай.

Энэ арга боломжонуудаа хүсэд hайнаар хэрэглэжэ, уhалагдадаг таряалан, сабшалан дээрэhээ жэл бүри тогтууритай баян үргаса абадаг түрүүшүүл район бүхэндэ бии. Үнгэрhэн жэлдэ Улаан-Үдын, Кабанскын, Хурамхаанай, Хяагтын районуудай олонхи ажахынууд газар дээрэ хүдэлмэрээ хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар эмхидхэжэ байна. Хүдэрнин совхозой луговод Доржо Намсараевич Дугаров hайса уhалагдаhан, үтэгжүүлэгдэhэн 80 гектарай тус бүриhөө 59.3 центнер үбhэ абаа. Ивалгын ОПХ-най суута луговод Георгий Степанович Козулин гектар уhалагдадаг сабшалан дээрэhээ гектарай 51 центнер үбhэ хуряагаа. Оронгын совхозой механизатор Д. Цыбенов 50 гектар тарлалан hайнаар уhалжа, гектар бүриhөө 140 центнер хартаабха ургуулжа абаhан байгаа.

Уhалуурнин системэнүүдээр, бүлүүр станцинуудаар таряалан, сабшалан hайнаар уhалжа, ямаршье жэлдэ баян ургаса абадагаараа Загарайн районой Хурбын ОПХ, Хурамхаанай районой hахалиин совхоз, Бэшүүрэй районой Калининай нэрэмжэтэ колхоз болон бусад зарим ажахынууд бүгэдэндэ жэшээ харуулна. Эдэ ажахынуудта уhалагдадаг таряалан болон сабшалан тусгаар звенонуудта даалгагдажа, тэдэнэрэй ажалай түлөөhэн абаhан ургасынь зэргээр тоттоогдонхой. Тиимэhээ звено бүхэн гансал сар соонь уhалха, үтэгжүүлхэ, ургасын хойноhоо hайнаар харууhалха гэжэ оролдоно бшуу. Жэшээнь, Хурбын ОПХ-да эмхидхэгдэhэн луговодуудай звено бүхэндэ хоёр бүлүүр станци үгтэнхэй. Тэдэнэр бүхы 6 станцинуудаа мартын тэн багаар хүдэлгэжэ захалаа. Звено бүхэнэй ажахын тоосоондо, бригадын подрядай гурим оруулагданхай.

Эдэ юрэнхы дээрээ республика дотор газар уhалха хүдэлмэри үшөөл хүсэд hайнаар эмхидхэгдэнэгүй, уhалагдадаг газар дээрэhээ hанаhанда хүрэмөөр ургаса абтанагүй. Зарим ажахынуудта тэрээндэ анхарал орой табигданагүй. Ниимэл ушар шалтагаануудhаа боложо, жэл бүри хэдэн мянган гектар уhалагдангүй орхигдошоно, бүлүүр станцинууд, «Фрегат», «Днепр» гэхэ мэтэ бүтээсэтэй уhалуурнин түхеэрэлгэнүүд дүүрэн хүсөөрөө хүдэлгэгдэнэгүй. Уhалагдадаг газар дээрэ хэрэглэгдэхэ агротехникэ нарин hайнаар баримталагданагүй. Тиимэhээ Хэжэнгын районой ажахынуудта нёдондо уhалагдадаг газарта тарилгдаhан хартаабхын гектар бүриhөө дунда зэргээр 20,8 центнер ургаса хуряагдаhан байна. Мухар-Шэбэрэй «Одон» совхоздо уhалагдадаг сабшалангай гектар бүриhөө минил 8,1 центнер үбhэн абтаа. Мүн химэрбаримтанууд Сэлэнгын районой ажахынуудта овощ тариха талаар үзэгдэнэ.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые энэ ойн баярай жэлдэ тэсэлхэ ёhотой. Тиимэhээ колхоз, совхоз бүхэндэ газар уhалхын хүрьhэндэ шииг нойто бариха, уhалагдадаг таряалан, сабшалан дээрэhээ баян ургаса абаха бүхы арга боломжыень хүсэдөөр хэрэглэгдэхэ зэргэтэй.

Түрүүн уhалагдадаг таряалан, сабшалан хаа хаанагүй хүршэл шадабаритай хүнүүдтэ, тусхай звено болон бригаданууудта даалгагдажа, тэдэнэрэй ажалай түлөөhэн абаhан ургасын зэргээр тогтоогдохо ушартай. Тиихэдээ тэдэ хэрэгтэй техникээр, органическа болон минеральна бордоонуудаар, hайн шанартай үрэhэ хүрэнгөөр хангагдаха, агрономуудай, инженерно-техническэ мэргэжэлтэнэй зүгhөө бодото туhаламжа абаха болоно. Хүдэлмэриин үедэ тэдэнэр ондоо ажалда hамшаагдаха ёhогүй. Эдэ бүхэндэ партийна организацинуудай нарин хиналта доро байха эрхилтэтэй.

Тус звено, бригада эмхидхэгдээ гээд лэ hанаагаа амарбха бэшэ, харин тэдэнэрэй хүдэлмэриие харалсажа, хэрэгтэй сагтань туhаламжа хүргэжэ байха шухала. Илангаяа газараа уhалха, үтэгжүүлхэ, тарилга хэхэ, ургаса хурааха шахардуу сагта тэдэнэртэ туhаламжа хүргэгдэжэ байха ушартай.

Мүнөө үедэ газар hайжаруулха, тэрэниие уhалха, үтэгжүүлхэ габшагай гурбан hарын республика дотор эхилээд hара шахуу боложо байбашье, тэрэ ажахы бүхэндэ зохёор ябуулагдана гэхын аргагүй. hайрам тоггохо, бүлүүр станцинуудые түхэреэн сүүдхэдэ хүдэлгэхэ хүдэлмэри удаашархо захалаа, зарим газарта эхилээшьегүй байха юм. Юуб гэхэдэ, тэндэ ажаллаха олохон звенонууд ондоо хүдэлмэриhөө сүлөөлэгдөөгүй, тэдэнэртэ хэрэгтэй техникэ, хэрэгсэлнүүд үгтөөдүй байhаар. Эгээл нимэ баримтанууд Мухар-Шэбэрэй районой «Авангард», Хоринн районой «Ленин», Загарайн районой Онохойн совхозуудта үзэгдэнэ. Эдэ ажахынуудта уhа бүлэдэг станцинууд бэлэн болоогүй, тэрээгээр уhалагдаха газар үтэгжүүлэгдээшьегүй байна. Эдэ районуудай «Госкомсельхозтехникын» отделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд эдэ станцинуудые техникын талаар бэлдэхэ, харууhалха хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана.

Мүнөөдэ республикын колхоз болон совхозуудай уhалагдадаг газар дээрэ 900-гаад звено, тэжээл үйлэдбэрилгын 100 гаран цех эмхидхэгдээ hэн. Теэд ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, агрономуудай зүгhөө тэдэниие саг соонь хангахэ, хүдэлмэрндэнь туhаламжа хүргэхэ гэжэ оролдоо дээрэhээ олохонинь баян ургаса абажа шадаагүй. Энэ жэлдэ бүхы звено болон бригаданууд ажахын тоосоондо, бригадна подрядай гуримда оруулагдажа, ажалай түлөөhэн абаhан ургасатайнь сэхэ холбоотой байхаар болоно.

Уhалагдадаг газар дээрэ үдэр hүнигүй ажаллажа байдаг хүнүүдые гэр байраар, нүүдэл вагончигуудаар, реалбаhаар, бусад хэрэгсэлнүүдээр, эдеэ хоолоор хангаха гээшэ шухала удхатай шанартай. Эндэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдhөө гадна сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхы комитедүүд, худалдаа наймаанай болон медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд эдэнэртэ анхарха уялгатай.

Звено болон бригадануудай хоорондо баян ургасын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тэрэнэй дүнгүүдые ходо согсолжо, олондо мэдүүлжэ байха, тэдэнэй дунда политическэ, ойлгуулалжын хүдэлмэри саг соонь ябуулха гээшэ колхоз болон совхозуудай партийна, профсоюзна организацинуудай уялга мүн.

КПСС-эй обкомдо

УhАНАЙ БАГА БАЙhАН ДЭЭРЭhЭЭ ТАРЯАЛАН, САБШАЛАН УhАЛАЛГАДА БЭЛДЭХЭ, ТЭРЭНИИЕ ҮНГЭРГЭХЭ ХҮДЭЛМЭРИИЕ ЭРИД ТҮРГЭДХЭХЭ ТУХАЙ

Республикын ажахынуудта хабартаа эдлүүриин газарые уhалха хүдэлмэриин ямараар ябуулагдажа байhаниие хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро тусхай тогтоол баталан абаба.

Улаан-Үдын, Бэшүүрэй, Загарайн, Мухар-Шэбэрэй, Хоринн, Хэжэнгын районуудта газарай хүрьhэндэ шииг нойто hайнаар бариха, газар уhалха хүдэлмэри илангаяа хангалтагүй муугаар ябуулагдана. Нүүдэл бүлүүр станцинуудаар добо газарые уhалалга мууса эмхидхэгдэнэ, апрелиин арбанай мэдээгээр бүхыдөө бии байhан бүлүүр станцинуудай оройдоол 15 — 20 процентнь хүдэлгэгдэнэ. Нэгэ доро үргэн ехэ газарые уhалха аргатай оньhон техникэ, агрегадууд үшөө бэлэн болгогдоогүй. hайрам тогтоожо, мүн агротехническэ ондоошье онол аргануудые хэрэглэжэ, газарай хүрьhэндэ шииг нойто hайса үгэхэ хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Хартаабха, кукуруза болон тэжээлэй бусад ургамалнуудые тариха уhалуурнин газарта органическа үтэгжүүлгэ зөөхэ, оруулха хүдэлмэри удаанаар ябуулагдана гэжэ тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ.

Уhалагдадаг газар дээрэhээ үндэр баян ургаса абаха тусхай бригада, звенонуудые бии болгохо, тэдэниие хамтын подрядай гуримда оруулха, эмхидхэлэй асуудалнууд олохон колхоз, совхозуудта ёhоор шиидхэгдэнэгүй.

«Фрегат» болон «Днепр» түхэлэй бүтээсэ ехэтэй уhалуурнин техникые түргэнөөр заhабарилжа, тодхожо дүүргэхэ талаар Мелиорациин ба уhанай ажахын министерство бодото хэмжээ абанагүй.

Хүдөө ажахын министерствын уhалагдадаг газарта хэгдэхэ тарилгын хубаарилгые зүбөөр зохёогоогүй, тэрэниие гуримшуулаагүй дээрэhээнь тэрэнэй 19 процентдэ бага ургаса үгэдэг нэгэ жэлэй ногоонууд тарнгдахаар хараалагдана. Харин Зэдын районой ажахынуудта уhалагдадаг газарайнь 60 процентдэ муу ургасатай ургамалнууд таригдахань.

Газар hайжаруулха гурба hарын даабаринуудые дүүргэхэ хүдэлмэриин эмхидхэлдэшье ехэ дутагдалнууд үзэгдэнэ. Олохон ажахынууд hайжаруулагдаhан бэлшээриин үрэжэл дээшэлүүлхэ, газарта культуртехническэ хүдэлмэринүүдые хэжэ эхилээдүй байhаар.

Мүнөө жэлэй хабар гол горходто уhанай бага, шииг нойтоной биратай орохогүй байhые харада абажа, газарай хүрьhэндэ шииг нойто hайса үгэхэ, тэрэниинь hайнаар бариха, уhалагдадаг газарhаа хүдөө ажахын продукци, иланга үбhэ тэжээл ехээр үйлэдбэрилхэ нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха ёhотой гэжэ республикын агропромышленна нэгэдэлнүүдэй соведые, Хүдөө ажахын министерствые, Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствые, КПСС-эй райкомууд болон райгүйсэдкомуудые, колхоз, совхозуудые тус тогтоол уялгалба.

hубаг ханаабуудые гүйсэд хэрэглэжэ, уhалуурнин бүхы техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, уhалагдахаар хамаг газарые hайса уналуулха, нүүдэл бүлүүр станцинуудые үдэр hүнигүй хүдэлгэжэ, шадаал hаа ехэ добо газарые уhалха, тиихэдээ уhалуурнне оло дахин, hайн шанартайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха шухала.

Гурба hарын туршада хэгдэхэ хүдэлмэриие түргэдхэхэ, хорёологдоhон бэлшээринүүдые hайжаруулха, культуртехническэ хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулха болоно.

Уhалагдадаг газарта ямар ургамалнуудай таригдаха байhаниие дахин хаража, тэндэ гол түлэб баян ургаса үгэхоор ороохото-бобово ургамалнуудые, рапс, кукуруза болон олон жэлэй ногоо ехээр тариха тухай республикын Хүдөө ажахын болон Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствэнүүд эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха ёhотой.

Тусхай бригада, звенонуудые бии болгохо, тэдэниие бригадна подрядай гуримда оруулха эмхидхэлэй бүхы асуудалнуудые дары шиидхэхэ, уhалагдадаг газарта органическа болон минеральна үтэгжүүлгые дүүрэн нормоор оруулха шухала гэжэ заагдана.

Байгша оной июниин 1 болотор 600 гектарhаа бага бэшэ газарые уhалха шэнэ системэ ашаглалгада оруулха, майн 10 болотор «Пригородный» совхоздо — 40 гектар, Калининай нэрэмжэтэ совхоздо — 60, Эрхирэгэй совхоздо — 53 гектар овощ тариха газарые уhалхаар системые шэнэдхэн заhабарилха гэжэ республикын Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствэдэ, «Бурводстрой» управленидэ даалгагдаа.

МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ЕХЭЭР ҮЙЛЭДБЭРИЛХЭ, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХЫН ТҮЛӨӨ 1983 ОНОЙ НЭГЭДЭХИ КВАРТАЛАЙ ТУРШАДА, РАЙОНУУДАЙ ДУНДА ДЭЛГЭРhЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮН ТУХАЙ

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облсовпрофто болон ВЛКСМ-эй обкомдо

Байгша оной нэгэдэхи кварталда мал ажалай продуктнуудые ехээр абажа, гүрэндэ элбэгээр худалдахын түлөө республикын районуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүн хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет болон ВЛКСМ-эй обком тусхай тогтоол баталан абаа.

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ РАЙОНДО нэгэдэхи hуури олгогдожо, КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй болон ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг 1200 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулха гэжэ тогтоогдобо. Районой колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха худалдаха түсэбые 107, hү —119 процент дүүргэжэ; нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, гүрэндэ мяха худалдалгые —13, hү— 19 процентээр дээшэлүүлээд, бүхы адууhа малайнгаа тоо толгойе олошоруулаа.

ЗАГАРАЙН РАЙОНДО 800 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан барюулагдаха болоно. Эндэхи ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 120 процент, hү —120, үндэгэ — 246 процент дүүргэжэ, үнгэрhэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, гүрэндэ мяха худалдалгые 18 процентээр, hү — 36, үндэгэ —62 процентээр ехэ болгоо, бүхы адууhа малайнгаа тоо толгойе олошоруулаа.

УЛААН-ҮДЫН РАЙОНДО 500 түхэригэй гурбадахи мүнгэн шан олгогдобо. Районой ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха түсэбые 119 процент, hү — 123, үндэгэ — 104 процент дүүргэжэ, 1982 оной энэ үеынхитэй сасуулхада, гүрэндэ мяха худалдалгые 10 процентээр, hү —19, үндэгэ 8 процентээр дээшэлүүлээд, мүн бүхы адууhа малайнгаа тоо толгойе олошоруулhан байна.

Мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха түсэбүүдые дүүргэхэ талаар Баргажанай, Зэдын, Хурамхаанай, Хойто-Байгалай болон Хоринн районуудай ажахынууд hайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэгдээ.

Вячеслав Теванюк гэгшэдэй экипаж кварталай туршада 3936 кубометр модо шэрэхэ түсэбтэй hаа, тэрэнээ 5724 кубометртэ хүргэhэн байна.

Василий Титовой хүтэлбэрилдэг мастерска участок 30 мянган кубометр бэлэдхэжэ, кварталай түсэбые хоЛо үлүүлэн дүүргээ. Эндэ гурбан бага комплексно бригада вахтова гуримаар хүдэлнэ.

— Би 1982 ондо Эрхүүгэй лесотехникум дүүргээд, эндэ хүдэлнэб. Минии хүтэлбэрилдэг участок леспромхоз соогоо түрүү hуури эзэлнэ. Ажалай ветеран Анатолий Петрович Шестаковой хүтэлбэрилдэг бригада жэл ерэхэ бүри түрүү зэргэдэ ябана. — гээд, Василий Титов манда хөөрөө.

Леспромхозой доодо складта сүүдхэдээ 800—900 кубометр модон асарагдана.

6-дахи разрядай слесарь-инструментальщик, КПСС-эй гэшүүн, Ажалай Улаан Тугай ордента Иван Григорьевич Теванюк коллектив соогоо хүндэтэй нэрэтэй хүн юм. Тэрэ леспромхозой партийна бюрогой гэшүүнээр hунгагдаа.

Предприятиин коллектив 11-дэхи табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхэ, мүн Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойе амжалтатайгаар угтаха гэжэ шармайн оролдоно.

Хэжэнгын районой Худанай леспромхоздо 12 бага комплексно бригаданууд хүдэлдэг юм. Тус леспромхозой коллектив байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэб продукци худалдалгаар 121 процент, нормативна сэбэр продукцяар 111 процент дүүргээ.

Эндэ 16 жолоошод табан жэлэй түрүүшүүл гэжэ тоологдоно. Николай Кривошеевэй, Сергей Макаревичай,

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Экипажые даагша, 1-дэхи классай жолоошон Николай Кривошеев.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

КОММУНИС СУББОТНИГЫЕ УГТУУЛАН

ГОРИТОЙ АЖАЛ ХЭГДЭХЭ

Улаан-Үдын районой «Пригородный» совхозой хүдэлмэришэд Москвагай түрүү коллективүүдэй апрелиин 16-да коммунис субботник үнгэргэхэ гэhэн үүсхэлые дэмжэжэ, тус үдэрые үндэр бүтээсэтэй, габшагай ажалаар тэмдэглэхын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэри бэелүүлжэ байна. Тингэжэ ажалай hайндэрэй үелэ ашаглагдаха оньhон техникэ заhагдажа, хэгдэхэ ажалай хэмжээн тодорхойлогдоно. Тус субботнигой үдэр тосхон hуурияа сэбэрлэхэ, болбосон түхэлтэй болгохо талаар горитой юумэн хэгдэхээр хараалагдана. hү haалиин фермэнүүдтэ хүдэлэгшэд гол ажалаа хэhэнэйнгээ hүүлээр үнеэдэйнгээ хорёо хото сэбэрлэхэ, будаха юм. Тэрэшэлэн Ошурково hууринай үйлсэнүүдые жэгдэлхэ, заhаха хэрэгтэ 10-аад трактор, 6 машина элсүүлэгдэхэ. Совхозой хүдэлмэришэдэй диилэнхи олонинь ажалайнгаа газарта хүдэлхэ байна. Тиихэдэ ажахын хүтэлбэрилхы тушаалтад апрелиин 16-най үдэр теплицэнүүдые заhабарилха, тэндэ шорой оруулха, тараaха хүдэлмэри хэлсэхэ.

Совхозой 380-аад хүдэлмэришэд ажалай hайндэртэ хабаадахаар хүлеэгдэнэ. Тиигэжэ манай ажахыда хүдэлэгшэд табан жэлэй жасада мянгаад түхэриг мүнгэ оруулха юм.

М. ШОМОЕВ.
«Пригородный» совхозой парторганизацин секретарь.

ОЛОН МЯНГЫЕ ОРУУЛХАНЬ

Ленинэй ордента локомотив-вагон заhабарилгын заводто «Улаан субботын» тоосоогоор ажал хэгдэжэ эхилэнхэй. Жэшээлхэдэ, шэрэм шудхалгын цехэй мастернууд С. В. Бузаев П. Л. Тапхаев гэгшэдэй халаанууд урда субботодо хүдэлжэ, түсэбтэ даабаряа нилээд үлүүлэн дүүргэhэн байна.

Коммунис субботник үнгэргэлгөөр заводской штабай гэшүүд — заводой начальнигай орлогшонор В. П. Тыванюк, В. И. Жужгов, И. Д. Гребенкин, М. Е. Тугутов, В. П. Цивилев, үйлэдбэриин таhагай начальник Л. В. Ананьин гэгшэд субботнигто бэлдэлгын хүдэлмэриин хэр зэргээр ябуулагдажа байhан тухай ээлжээтэ заседани дээрэ hая тоособо.

Тэндэ цехэй коллективүүд тусхай даабаринуудые абажа, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые шэнэлhэн байна.

В. И. Ленинэй түрэhөөр 113 жэлэй ойдо зорюулагдаhан Бүхэсоюзна коммунис субботнигой үдэр ЛВРЗ-дэ тепловозно нэгэ секци, нэгэ вагон, ЭДТ-200 маркын 12 двигатель, тормозой 4,5 мянган колодко болон дүн хамта 130 мянган түхэригэй продукци бүтээгдэхэ. Завод табан жэлэй жасада 17 мянган түхэриг оруулхаар хараалаhанхай.

В. КАРНАУХОВА,
«Локомотив» газетын редактор.

ЭРИД ШИИДЭНХЭЙ

Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой коллектив апрелиин 16-да үнгэргэгдэхэ коммунис субботнигто бэлдэжэ байнхай. Ажалай энэ hайндэртэ арад зоной хэрэглэмжэ хангалгын 6 мянган түхэригэй эд бараа, тэрэнэй тоодо «Агидель» гэдэг электробритвэ, 18 эстамп гаргажа, табан жэлэй жасада 18,2 мянган түхэриг мүнгэ оруулха гэжэ заводой хүдэлмэришэд шиидэнхэй. Тиихэдэ тэрэ үдэр предприятиин 2-дохи цехэй 9 бригада, 8 участок алмагдаhан түүхэй эдээрээ продукци гараха юм.

Т. МОСКВИТИНА.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН АСУУДАЛААР ЗҮБЛӨӨН

Үсэгэлдэр, апрелиин 12-то, КПСС-эй обкомой ехэ зал соо партиин районно комитедүүдэй үзэл сурталай хүдэлмэри эрхилдэг секретарьнуудай зүблөөн болобо. Эндэ «Үзэл сурталай хүдэлмэриие саашадань нарижуулха тухай» элидхэл КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **А. А. Бадиев** хээ.

Республика дотор ажалшадай дунда үзэл сурталай бүхы хүдэлмэриие hайжаруулжа, тэрэниие тодорхой экономикотой холбоотойгоор ябуулха шухала гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ.

Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй Хоринн райкомой секретарь **С. Р. Очиров**, КПСС-эй Гусиноозерскын горкомой секретарь **М. Д. Ангархаев**, КПСС-эй Железнодорожно райкомой секретарь **В. И. Желаев**, республикын прокурор **Б. Ц. Цыденжапов**, КПСС-эй Зэдын райкомой секретарь **П. М. Бальчугов**, КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой секретарь **Н. Т. Хабалов**, КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой секретарь **А. Б. Раднаев**, республикын соёлой министрэй орлогшо **А. М. Герштейн**, КПСС-эй Баргажанай райкомой секретарь **В. Ц. Булдаев**, КПСС-эй Хяагтын райкомой секретарь **В. И. Тарасов**, КПСС-эй Яруунын райкомой секретарь **С. С. Сахаев**, КПСС-эй Прибайкалиин райкомой секретарь **Г. Б. Цыденов**, облсовпрофой секретарь **Л. Л. Болдонов** гэгшэд хабаадалсажа, үгэ хэлэhэн байна.

Үгэ хэлэгшэд политическэ-хүмүүжүүлгын, ойлгуулажын хүдэлмэри hайжаруулжа, журам шангадхаха, атеис хүмүүжүүлгын хүдэлмэри оншотойгоор ябуулха, архидаха, жаяг заршам эбдэхэ ябадалтай тэмсэхэ хүдэлмэри hайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулба.

Зүблөөндэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүндэ кандидат **Г. И. Верещагин**, КПСС-эй обкомой таhагуудай даагшанар **В. М. Леонов**, **Л. Я. Похосоев**, **Д. Т. Цырempилов**, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **С. В. Ангапов** болон республикын гэгээрэлэй, соёлой министрнүүд **П. Ф. Бардаханов**, **Д. З. Жалсараев** хабаадалсаба.

ТАСС ШЭНЭ hОНИН

УЛАСХООРОНДЫН НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИ

...ИН, (ТАСС). «Карл ...олон мүнөө үе сагай ...айрамдалай ба со...дэбжэлтын түлөө ...— гэhэн темэтэй ...рондын научна кон... апрелиин 11-дэ ...ниселэл хотодо нээгдэ... научна коммунизмын hургаалые табигшын ...165 жэлэй ойдо, ...100 жэлэй ойдо ...орюулагдана. Коммунис хүдэлмэришэнэй ...лай, социалис, со...кратическа партинуудай, революционно-демократическа партинуудай, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй, уласхоорондын эмхинүүдэй делегацинууд хуралдаанда хабаадана. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Г. В. Романов түрүүтэй КПСС-эй делегаци конференцидэ хабаадана.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер конференциие нээгээ.

Агууехэ Октябриин социалис революциин илалта Марксын, Энгельсэй ба Ленинэй hургаалай илалта болоно гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Манай үе сагта марксизм ленинизмhээ гадуур, тэрэнэй хажуу талада байжа яашье шадахагүй гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андропов «Карл Марксын hургаал ба СССР-тэ социалис байгуулалтын зарим асуудалнууд тухай» hаяхан толилуулhан статья соогоо тон зүбөөр тэмдэглэhэн байна. Ленин болон тэрэнэй байгуулhан большевигүүдэй парти дэлхэйн социально-политическэ түхэл шэнжые үндэhөөрнь хубилгаhан илалта түгэс түрүүшын социалис революциие толгойлhон байгаа. Тингэжэ шэнэ үе саг — хүдэлмэришэн ангиин, арад олониитын асари ехэ амжалтануудай, түүхэтэ түйлалтануудай үе саг нээгдэhэн байгаа. Тингэжэ Марксын зохёоhон научна социализм шэнэ общество байгуулжа байhан олон миллион ажалшадай болото ажал хэрэгтэй нинлэн нэгэдээ.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. В. Зимянин «Марксын hургаал хэтэдээ мүнхэ, илан мандана» гэhэн темээр конференци дээрэ үгэ хэлэбэ.

Оюун ухаан бодолто, научна социализмын үндэhэ hууриие табилсагшадай нэгэн, хүдэлмэришэн ангиин интернациональна хэрэгэй түлөө агууехэ тэмсэлшэ, немец арадай алдарта хүбүүн Карл Марксата зорюулагдаhан конференцидэ хабаадаха уряалайнь түлөө тэрэ КПСС-эй делегациин үмэнэhөө СЕПГ-гэй ЦК-да үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэжэ байhанаа мэдүүлэв.

Бидэ, совет коммунистнууд, бусад оронуудтахи манай нүхэд, адли hанал бодолтон мэтээр ерээдүй тээшэ зоримгойгоор харанабди гэжэ М. В. Зимянин мэдүүлбэ. Манай үе саг марксизмда үзэгдөө дүүлдаагүй ехэ илалтануудые асараа, марксизм-ленинизмын hургаалнууд революционно шэнэдхэн хубилгалгын түгэлдэр хүсэн болоо. Эгээл тиимэhээ мүнөөдэр гайхамшагта хани нүхэр болон соратник тухайдаа Фридрих Энгельсэй зүүн жэлэй урда тээ хэлэhэн эдэ үгэнүүдые мүнөөдэр дабтаха эрхэтэйбди: «Тэрэнэй нэрэ алдар, ажал хэрэгынь хэтэдээ мүнхэл!».

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ДЭРГЭДЭХИ СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ТЕЛЕГРАФНА АГЕНТСТВЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ «БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМЫЕ БАРИЛСАhАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

Байгал-Амарай түмэр замай барилгые олониитын дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараалгын ба пропагандын хэрэгсэлнүүдтэ үргэнөөр харуулалгада эдэбхитэйгээр хабаадаhанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэhөө **«Байгал-Амарай түмэр замые барилсаhанай түлөө»** медаляар шагнаха гэбэл:

Бирюков Валерий Григорьевичые — корреспондент, Амарай область.

Бородыня Михаил Ивановичые — ТАСС-ай союзна мэдээсэлэй главна редакциин ахалагша редактор.

Брюханенко Эдгар Дмитриевичые — фотокорреспондент, Эрхүүгэй область.

Бубякин Дмитрий Софроновичые — корреспондент, Яхадай АССР.

Грищенко Борис Сергеевичые — ТАСС-ай промышленно-экономическа мэдээсэлэй редакциие даагша.

Иванов Евгений Ивановичые — ТАСС-ай генеральна директорэй орлогшо.

Кривченко Альберт Аркадьевичые — корреспондент, Амарай область.

Петруня Владимир Нестеровичые — ТАСС-ай союзна мэдээсэлэй главна редакциин ахамад редактор.

Санжиев Дугар Гармаевичые — корреспондент, Буряадай АССР.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **М. ЯСНОВ.**

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Х. НЕШКОВ.**

Москва, 1983 оной апрелиин 11.

УЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХУДЭЛМЭРИ

ОЙЛГОСОТОЙГООР, ҺОНИРХОЛТОЙГООР УНШАХА

«Лекционно пропагандын байдал ба тэрэнние һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолдо харюу болгон ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар, мүн КПСС-эй XXVI съездын, мүн партиин ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые дүүргэлгэдэ тэдэнние зоригжуулха хэрэгтэ «Знание» бүлгэмэй эхин организацинууд, лекторнуудай бүлэгүүд ехэ үүргэ дүүргэнэ.

«Знание» бүлгэмэй Хоринн районно организациин президиумэй заседани байгша оной февральда үнгэргэгдэжэ, «Знание» бүлгэмэй 12-дохи СПТУ-гай дэргэдэхи эхин организациин хүдэлмэри тухай тоосоон» зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Мүн «КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй дүнгүүд ба «Знание» бүлгэмэй районно организациин зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэгдэбэ. Лекционно пропаганда бүхыдэнь, мүн лекционно пропагандын темэнүүдые тодорхойлон һайжаруулха тухай, элдэб темээр үдэшэнүүдые, мүн асуудал ба харюугай үдэшэнүүдые үнгэргэхэ, аман үгын журналнуудые гаргаха кинокартина болон диафильмнүүдые харуулха, лекторнуудта туһаламжа болохо семинар-зүблөө зарлаха тухай хөөрэлдөөн болоһон байха. Мүн Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ой тухай, совет-американ харилсаан тухай, ажалай бригадна онол арга, ажалай ба гүрэнэй журам сахиха, эдеэ хоолой программа тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ гэһэн зорилго табигдаа.

«Знание» бүлгэмэй Дээдэ-Таилсын совхозой эхин организаци (түрүүлэгшэнь нүхэр М. О. Пронина) лекцинүүдые уншаха талаар эдэбхитэйгээр хүдэлнэ. Тэндэ 32 лектор бии. Лекторнууд Н. М. Миронов, Ц. Д. Ильков, А. Н. Кучумов, А. И. Дмитриева, В. П. Галичкин, А. Ф. Помурак болон бусад совхозой ажалшадай урда ходо лекцинүүдые уншадаг.

12-дохи СПТУ-гай, Хоринн, Хурбын, Тээгдын, Үдын совхозуудай, Хоринн нэгэдэхи, хоёрдохи дунда һургуулинуудай болон бусад эхин организацинууд, тэдэнэй лекторнуудэй бүлэгүүд муу бэшээр хүдэлнэ.

Район дотор лекционно хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, районой ажалшадай дунда хүндэтэй болоһон лекторнууд үсөөн бэшэ. Тэдэнэр үйлэдбэритэй нягта холбоотой байжа, совхоз, леспромхоз, предприяти ходо ошодог, лекцинүүдынь эмхитэйгээр, үзэл сурталай, политическэ дээдэ хэмжээндэ, һонирхолтойгоор, ойлгомжотойгоор үнгэргэгдэдэг. Тиимэ лекторнуудэй тоодо нүхэд Д. Т. Арсаланов, В. Н. Степанов, Б. Э. Дагбаев, Б. Н. Бадмаев, А. Ц. Галсанов, Ж. Б. Бадмаев, В. В. Федоров, М. К. Жамбалова болон бусад оролсоно.

«Знание» бүлгэмэй районно отделени ажалшадые атеис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулна. Энэ зорилгоор лектор-атеистнуудэй тусхай бүлэг байгуулагдажа тэрэнэй хүтэлбэрилэгшөөр Ж. Б. Бадмаев баталагдаа. Байгша оной февраль һарада лектор-атеистнүүдэй семинар-зүблөөн үнгэргэгдөө һэн. Шажан мүргэлэй номнолой эрдэм ухаанай туйлалтануудта, коммунис үзэл бодолдо харша байһыень хүн зоной дунда элишэлэн харуулха асуудалаар лектор-атеистнуудэй хүдэлмэри шангадхаха тухай хөөрэлдөөн болоо.

Гэхэтэй хамта лекционно пропагандын хүдэлмэридэ дутуу дундануд бии. Эхин олон организацинууд, лекторнуудэй бүлэгүүд лекцинүүдые тодо һонороор уншажа, тэрэнэй үзэл сурталай болон теориин талаар хэмжээень дээшэлүүлжэ, дайшалхы үүргыень дээрэ үргэжэ шаданагүй. Хүн зоной эрдэм мэдэсын, соёл болбосоролойнь хэмжээнэй улам ургажа, үргэдэжэ байһыень хараада абаха ёһотой. Өөрөө саг үргэлжэ эрдэм мэдэсээ шэнэлжэ, хүгжөөжэ байха, шэнэ эрилтэдэ таарама лекцинүүдые уншахын тула бүхы бэлиг шадабаряа гаргаха болоно. Уласхоорондын ажабайдалай, ниитэ-политическэ хүгжэлтын шухала асуудалнуудта тодо һонороор, ойлгосотойгоор харюусаха хэрэгтэ анхарал табигданагүй.

Лекторнуудые бэлдэхэ, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ зорилгоор научно-техническэ дэбжэлтын шухала асуудалнуудаар һонирхолтой лекцинүүдые уншажа байха хэрэгтэй. Партиин, гүрэнэй дотоодын ба гадаадын политикын талаар коллективүүдэй урда табигдаһан зорилгонуудаар ажалшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулжа байха шухала.

Хасууртайн, Хүлэй, Үдын совхозуудта һүүлэй үедэ лекционно пропагандада ёһотой анхарал табигданагүй. Эдэ ажахынуудай партиина комитедууд «Знание» бүлгэмэй эхин организацинуудта бодото туһа багаар хүргэнэ. Эндэхи эхин организацинуудта, лекторнуудэй бүлэгүүдтэ ёһотой эрилтэ табигданагүй. Ажалшадай дунда лекционно пропаганда һайжаруулха тухай асуудал партиина комитедүүдтэ зүбшэн хэлсэгдэнэгүй. Научно-методическа соведүүдэй секцинүүдэй, тэдэнэй лекторнуудтэ туһаламжа үзүүлхэ, мүн удха шанарыень улам дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүд абтанагүй. Лекторнуудэй шадабари мэргэжэлые, коммунис үзэл бодолой талаар тэдэнэй мэдэсые улам дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал хандуулагданагүй. Мүн лекционно пропагандада хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, нютагай интеллигенциие хабаадуулха хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Тиимэһээ зарим эхин организацинууд, мүн лекторнуудэй бүлэгүүд олониитын дунда мүртэй хүдэлмэри ябуулаагүй байдаг.

Жэшээнь, Дээдэ-Үдын леспромхоздо, ПМК-да, «Бурсельхозмонтажпроектдэ», «Госкомсельхозтехникэдэ», Хоринн оньһожоруулагдамал лесхоздо нимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Ажалшадай дунда лекционно пропагандын хүдэлмэридэ бии байгаа дутуу дундые усадхахын, эхин организацинуудай, мүн лекторнуудэй бүлэгүүдэй хүдэлмэриие эдэбхижүүлхын тула эдэ предприятинуудай партиина организацинууд зохихо хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найданабди.

Буряадай республикын 60 жэлэй ойдо бэлдэлгын, тэрэнние үнгэргэхэ үедэ «Знание» бүлгэмэй лекторнуудэй урда схэшье, харюусалгатайшье зорилгонууд табигдана.

Д. ДОРЖИЕВ,
«Знание» бүлгэмэй Хоринн районно организациин харюусалгата секретарь.

Хоринн районой Үдын совхозой жолоошон Алексеевич Рассадин аргагүй нарин нягта хүн рэнэй машина хэзээдэшье хэргыда гарахаар т байдаг. Мэргэжэлээ тон һайнаар мэдэхэ һэн т газарта түргөөр, хаана удаанаар ябахала жол гадгүй тодорхойлдог. Энээнэй ашаар имагтал алмаһан бензинээрээ Георгий Александрович метр ябаһан байна.

Эгээл түрүүшынхеэ Г. А. Рассадин 1957 он ный рульда һуугаа бэлэй. Тэрэ гэһээр 26 жэл бэ. Түрүүшээр хээрэ хонохошье ушар болодог рии һүүлдэ тэрэ имагтал өөрынгөө гэмээр газар гааб гэжэ ойлгоод, замда гарахынгаа урда тээ холын аянһаа бусаадшье, залхуугүйгөөр машин гадаг, тоһододог, муудаһан частьнуудыень саг гэдэг болобо. Жэшээнь, 4 жэлэй саана ГАЗ-5 машина тушаажа абаад, капитальна заһабари 200 мянга гаран километр ябаад байна. 1974 рэнэй хубиин талон нэгэшье дахин нүхэлэгдөө оролдосотойгоор хүдэлһэнэй ашаар Г. А. Рассад соогоошье хүндэтэй, совхозой дирекциин зүгһөө дахин шагналда хүртэһэн байха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. А. Рассадин.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРӨӨ

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Хабарай дулаахан эдэ үдэрнүүдтэ Амуркадахи үбэлжөөндэ яһала гоёхон байдаг. Тойроод хабтайһан тала дайдань хөөбэр сагаан саһанһаа сүлөөрхэдөө шарлан нэмжынэ. Дээрэһээ һаял гэдэжэ захалһан газарай хоншуухан амисхалаар туна һан агаараар амилхадашье хүнгэн. Эртэ үглөөгүүр гү, али үдэшэлэн тээ энээгүүр ангирнуудай утаар гангаалдан ниидэхыень харахада бүришье зохид. Гүбээтэнги талатай энэ үбэлжөөндэ эхэ хонидой отара үнихэнэй байрланхай.

Совхозой түб һууриһаа тиимэшье холо бэшэ оршодог энэ үбэлжөөнэй эзэн — дүршэлтэй хонишон Григорий Васильевич Филиппов тухай магтаалай үгэнүүдые заабол дуулахат. Коммунист, ахалагша хонишон Григорий Филиппов һүүлэй гурбан жэлэй туршада таһалгаряагүй эрхим амжалта туйлана. Жэшээлбэл, үбһэ тэжээлээр тиимэшье элбэг бэшэ нёдондо тус отарын коллектив 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абажа түлжүүлээ юм. Тиихэдэ хонин бүхэнһөө hooho хайшалха түсэбөө холо үлүүлээ бэлэй.

Мүнөө Григорий Филипповэй даадаг отарада бүхыдөө 600 эхэ хонин харууһалагдана. Хонишод болон хурьгашад энэ жэлэйнгээ түл абалгада эрхим һайнаар бэлдэһэндээ 570 шахуу хурьга абанхай, гарза хоролтогүй түлжүүлнэ.

Тус отарада хурьгашанаар Леонид Васильевич Герасимов, Иван Зимовьевич Разуваев, Владимир Гаврилович Симонов гэгшэд ажаллана. Хараалһанаа сүм бэелүүлхын түлөө нэгэл эрмэлзэлтэйгээр, нэгэл һаналтайгаар ажалладаг энэ коллективэй ажал хэрэгүүд хэзээдэшье урагшатай байдаг.

— Үбэлжэлгэдэ түгэс һайнаар бэлдэбэл айха, тэбдэхэ юумэн байхагүй. Манайда хонидоймнай, хурьгадаймнай байра хүүшаранхай. Тиимэһээнь жэл бүри намартаа дулаалжа, һайнаар түхеэрнэбди. Түл абалгадаа бэлдэхэдээ нэн түрүүлэн хаамагуудые олоор бүтээдэгбди. Хурьгадай олоор абтахада хаамагууд дутал дабал, баһал мэгдэхээр байдаг. Энэ хаһын эхилхэһээ урид үбһэ, зелёнкоёо хүсэд хүрэхөөр асархала һайн. Юумэеэ һайнаар бэлдэхэдээл түхашаралтагүй байдаг, — гэжэ ахалагша хонишон Григорий Васильевич Филиппов хөөрэнэ.

Хабарай игаабари дулаан үдэрнүүдэй тогтоходо эндэхи хонишод хүхюутэй. Үдэрынь һалхигүй байбалнь, наруули газарта хаамагуудые холбожо түхеэрээд, зузаан дэбисхэр хээд эртүүр гараһан хурьгадаа газаа гаргажа байлгадаг гуримтай. Мүнөө тус отарада эхэ хониндынь бэлшээридэ манагдаһаар үнинэй. Саһанай хайлажа, добо ташалангай соохорлохотой адли бэлшээжэ захалһан юм.

Дурсагдагша отарадахи байрын дэргэдэ томо хорёонууд баригданхай. Тэндэ хонидоо хооллуулхадаа үбһыень заабол тусхай хобоо, хобто соо хэжэ үгэдэг байха юм. Иигэжэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашална.

Эндэ бүхы юумэнь эмхи гуримтай, сэбэр. Абтаһан хурьгадаа үдэр хоногоорнь илгажа, хаамагууд соо түлжүүлхэдээ зоотехническэ заабаринуудыень нарийнаар сахина. Хаамаг бүхэндэ һайхан үбһэ, ногооной гурил, талха тарианай зүйл, сэбэр уһа таһалгаряагүй табижа үгэдэг. Хонишод хурьгадайнгаа үлүүсэ үта һүүлыень оонһэдоо тайража эмшэлдэг гуримтай.

— Энэ жэлдэ тэжээлээр элбэг үбэлжэжэ байнабди. Бүхы үбһэ, зелёнкомнай хонидто гэшхүүлэнгүй эдигдэжэ нилээд алмагдаа. Үбэлдөө хонидтоо нарһанай шэлбүүһэ үгэжэ байгаабди, — гэжэ Григорий Васильевич хөөрэнэ.

Үбэлжэлгын үедэ эндэхи хонишод хонидтоо үбһэ, һолоомо, силос болон талха тарианай зүйл эдюулдэг байгаа. Тиимэһээ һүрэгынь мүнөө һайнаар ондо орожо байнхай.

Хонишод урид абаһан социалис уялгаяа урагшатайгаар дүүргэнхэй. Һаяхан эндэ эртынь хурьгад шэгнэглээ юм. Уридшалан багсаамжалхада абтаһан түлынь бүхыдөө жэгдэ тобиржожо байна. Ахалагша хонишоной мэдүүлһэнэй ёһоор энэ жэлдэ hooho хайшалжа тушааха түсэбөө сүм дүүргэхээр.

— Манай хонишод хоорондоо мүрысэн ажалладаг гуримтай. Бидэ хүршэ бригадынгаа гэшүүдтэй мүрысэнэбди. Дүнгүүднай таһалгаряагүй согсологдожо байдаг. Халуун хаһын эхилхэһээ урид хоорондоо ябалсажа нүхэд ёһоной шалгалта үнгэргэнэбди, — гэжэ ахалагша хонишон Григорий Васильевич Филиппов үүлзалгынгаа эсэстэ хэлээ бэлэй.

В. БОРИСОВ.

Охин-Булагай совхоз. Бэшүүрэй район.

ТҮХЭЛ ШАРАЙГ ХУБИЛГАН

Прибайкалиин районой түб Турунтаево һуурин он жэлнүүдэй ошохо бүри түхэл шарайгаа хубилгана. Асфальтаар хушагдаһан үйлсэнүүдые зүбшан гоё һайхан байшангууд, зэлэ татаһан модод нюдэ баясуулна. Энэ хадаа хүдөө нютагуудые социально-экономическа талаар хүгжөөхэ, болбосон түхэлтэй болгохо гэһэн КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө районой ажалшадай оролдолгын аша үрэ мүн.

Гансахан нёдондо жэлэй туршада халуун, хүйтэн уһатай, болбосон түхэлтэй байрын 25 гэр, сүүдхэ соо 40 тонно продукци гаргаха хилээмэнэй завод, хэлхеэ холбооной отделени, мүн сельскэ Соведэй шэнэ байшан, үхибүүдэй «Росинка» гэжэ саад, тиихэдэ бэшэшье объектнүүд ашаглалгада тушаагдаа. Байгша оной эхинһээ мүнөө үеын медицинын эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусама больницын байшан, тиихэдэ 36 бүлын һууха хоёр гэр баригдажа байнхай.

Турунтаево тосхо хи ПМК-гай Н. А. ровай хүтэлбэрилдэ гашадай бригада гоо социально-эко хүгжэлтэдэ горито битаяа оруулна. АССР-эй 60 ж байрын 24 квартир эрхим шанартайга лалгада тушааха г та абаһан энэ брига оной эхинһээ габша гаар хүдэлжэ, кварталайнгаа т амжалтатай һайн

— Коллективэй шүүн бүхэн респу алдарта ойе нэрэ тойгоор угтахын т доно. Тиимэһээ х най харюусалгаа габшагай һайнаар гэжэ бригадир Н ров хөөрэнэ. — най предприятиин коллективүүдэй то хой. Юрэдөө, нигэ лөөд байгаа һаа, кынгаа ойн баяр амжалтатай угтаха ди.

П. ХА

СОВЕТ ОРОН ДОТОР

ДЭЭДЭ ҺУРГУУЛИИН ХҮДӨӨГЭЙ ЛАБОРАТОРИНУУД

ТАЛЛИН. Хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй машина, техникэ түргөөр ба һайн шанартайгаар хабарай хүдэлмэридэ бэлдэхэдэнь Эстониин эрдэмтэд туһалаа юм. Хүдөөгэй цехүүдтэ заһабарилагдаһан машинанууд республикын полинуудта гаража эхилээ. Районуудай агропромышленна нэгэдэлнүүдтэ заһабари хэхэ шэнэ арга технологи эндэхи политехническэ институдай эрдэмтэд зохёоһон байгаа.

— Порошогоор хушажа, запчастьнууд болон детальнуудые заһабарилха гээшэ ехэ нэмэлтэ гаргаша хэнгүйгөөр Сельхозтехникые запчастьнуудай найдамтай нөөсэнүүдээр хангадаг мүнөөнэй шэнэ арга болоно,— гээд дээдэ һургуулиин ректор профессор Б. Тамм хэлээ. — Манай институдай һалбариин лаборатори энэ шэглэлээр гол түлэб ажалладаг.

Порошогой металлургиин цехүүдэй — институдай хүдөөгэй түрүүшын лабораторинуудай хүдэлмэриин ашаар металл горитойгоор алмагдана, заһабарилгын болзор түргэдхэгдэнэ. Хоморойзапас частьнуудай дутагдалга шиидхэгдэнэ. Институдта бэлэдхэл гараһан мэргэжэлтэд иимэ цехүүдые хүтэлбэрилдэг юм. Хүдөөгэй заһабарилагшад болон институдай хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо ажахын хэлсээн баталагданхай.

БУХЭЛИ ГОРОД БОДХООГОО

НИКОПОЛЬ (Днепропетровско область). Болзорһоо урид һаяхан ашаглалгада оруулагдаһан Краснодонско үйлсын гэрнүүд Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат И. Ганчевай хүтэлбэрилдэг бригадынхидта илангаяа үнэтэй юм. Һүүлэй хорин жэлдэ энэ түрүү коллектив нэгэ миллион дүрбэлжэн метр гэр байра барижа дүүргээ юм.

Гэрэй һуури табихаһаа эхилээд тэрэнние шэмэглэн гоёохо хүрэтэр хүдэлмэри поточно аргаар, графигай ёһоор хэгдэдэг юм.

Запорожидо, Кривой рогто, Марганцада тэдэнэй бариһан байрын гэрнүүд, хүүгэдэй саадууд болон яслинууд, магазинууд, һургуулинууд 100 мянган хүн зонтой бүхэли город болохо байна. Барилгашадай үдэртэ табан жэлэй даабариие дүүргэхэ гэһэн шэнэ зорилго тээшээ бригада батаар дабшана. Тиигэжэ тэдэнэр хүсэд бэшэ гурбан жэл соо 150 мянганһаа дээшэ дүрбэлжэн метр болбосон түхэлтэй гэр байра ашаглалгада тушааха байна.

ЛАТВИЙСКА ССР. Рижскэ вагон бүтээлгын заводто шэнэ электропоезд гаргагдаба. Хуушан түхэлэй поезднуудта орходоо электрын элшэ хүсэ 20 процент багаар тэрэ гаргашалдаг юм. Юунэй ашаар алмалта туйлагданаб гэхэдэ, эдэ поезднуудта тусхай түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэдэг болоо. Поездоо зогсоохын урда тээ электрын элшэ хүсые һөөргэнь сеть руу бусаадаг тиимэ түхеэрэлгэтэй. Энэ маркын түрүүшын поездын туршалганууд мүноо үедэ боложо байна. Бүри байгша ондо электрын элшэ хүсоор ябуулагдадаг шэнэ поезднууд харгы замуудтаа гарахаар хүлеэгдэнэ. Тэрэнэй ашаар имагтал 1983 ондо 9,8 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмагдаха байна. Электричкэнүүдһээ гадна, дизель, поезд, трамвай гэхэ мэтэнүүдые тус завод гаргадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ түхэлэй поезднууд бии болгогдожо байна.

ТАСС-ай фотохронико.

К. МАРКСЫН ТҮРЭҺӨӨР 165 ЖЭЛЭЙ, НАҺА БАРАҺААР 100 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

АЛДАР НЭРЭНЬ, АЖАЛ ХЭРЭГЫНЬ ЗУУН ЖЭЛНҮҮДЫЕ ДАБАХ

Энэ гаршагта бэшэгдэһэн үгэнүүдые Фридрих Энгельс зуун жэлэй урда тээ агууехэ нүхэрынь болохо Карл Марксые хүдөөлүүлхэ үедэ хэлэһэн юм. Эдэ үгэнүүдынь зүн бэлигтэ ороһон мэргэн үгэнүүд байшоо.

Ф. Энгельстэй хамта Марксын байгуулһан, В. И. Ленинэй зохёохы ёһоор саашадань хүгжөөн баяжуулһан марксизм олон үеын революционернүүдэй, социализм болон коммунизмын түлөө тэмсэлшэдэй һанал бодолнуудыень, зүрхэ сэдьхэлыень эзэмдэн буляаһан байна. Коммунис партинуудай хүтэлбэри доро арад олониитын ехэ хэрэгүүдые бэелүүлһэнэйнь ашаар Марксын научна нээлтэ оролтонууд болон һанал бодолнууд олон орон ба арадуудай үдэр бүриин ажал хүдэлмэридэ, бүхы түбинүүдтэхи хэдэн зуун миллион хүнүүдэй ажабайдал ба тэмсэлдэнь нэбтэрэн бэелүүлэгдэһэн юм. Марксын нэрэнь дэлхэйе революционно ёноор хубилгаха туг байһан, мүнөөшье байһаар.

I.

Марксын һургаалынь булигдашагүй хүсэтэй, юундэб гэхэдэ, тэрэ зүб һургаал юм гэжэ В. И. Ленин хэлэһэн байдаг (зохёолнуудай гүйсэд сугл., т. 23, 43-дахи нюурта хара).

Марксһаа урда байһан ниитын бүхы теоринууд бисалган ажаглахыл шанартай байгаа. Тэдээндэ орходоо Энгельстэй хамта Марксын байгуулһан нэгэн бүхэли научна суртал бодол хадаа дэлхэйе зүбөөр, материалис ёноор ойлгон тайлбарилха онол арга болоһоо гадна, ажалша хүнүүдэй аша туһада дэлхэйе үндэһөөрнь хубилгаха онол арга болоһон байна.

Экономическа һургаалайнь үндэһэн гол зүйлынь бологшо нэмэри үнын теори байгуулхадаа, Маркс капиталис мүлжэлгын эшэ үндэһэн болон арга оньһыень харуулжа шадаһан юм. Хүлһэншэ хүдэлмэришэдэй ажалай түлэгдэдэггүй хубяар бүтээгдэһэн продуктнуудые капиталистнууд үбэршэлэн абахадаа, пролетариадые мүлжэнэ гээшэ гэжэ өөрынгөө гол зохёол болохо «Капитал» соо тэрэ харуулһан байна. Энэ ушар буржуази болон капиталистнуудай хоорондо ангиин айхабтар ехэ хёмороо зүришэлдөө үүсхэдэг. Харин капитализмын үедэ үйлэдбэриие хамтадхалга үлэмжэ үндэр ниитын байгуулалта болохо социализмын тогтохо материальна эрхэ нүхэсэл бии болгодог.

Арад зон түүхэдэ шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг, тэдэнэр түүхые бодотоор бии болгодог хүсэн гээшэ гэжэ Маркс харуулаа, мүн ангинууд болон ангиин тэмсэлэй теори зохёон найруулһан байна. Пролетариат хадаа социалис общество байгуулха гэһэн бүхэдэлхэйн түүхэтэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой гэжэ харуулпаниинь Марксын һургаалай гол зүйлынь мүн. Хүдэлмэришэн ангиин энэ агуу үүргые мэдэрэн, буржуазна гүрэн түрые һандаргаад, капитализмһаа ниитын шэнэ байгуулалтада орохын тулада ямар нэгэн түхэл маягтайгаар пролетариадай диктатура тогтоохо гэжэ мэдэрһэн ушартал энэ бодото пролетарска социализм мүн гэжэ хэлэжэ болоно. Манай үзэл сурталай дайсад марксизмын энэ гол зүйлыень хододоо буруушаадаг байһан, мүнөөшье буруушааһаар. Тэдэнэр хүдэлмэришэн ангиие өөрынгөө хүсэндэ этигэхынь болигохо, тиигэжэ буржуазин эсэслэн хосорхо сагыень хойшолуулха гэжэ оролдоно.

Капитализм мухардаха заяатай, тиигээд өөреэ феодализмые халан тогтооһондоол адли мүлжэлгэ дарлалтагүй общество, сүлөөтэ ажалай общество болохо коммунизмда һууриая үгэхэ ёнотой гэжэ марксизм эрдэм ухаанай талаар гүнзэгы тодорхойгоор үндэһэлһэн байна.

Маркс имагтал обществые революционно ёһоор хубилгаха научна теори байгуулагша бэшэ, харин теори байһан социализмые хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэй холбоһон агууехэ революционер байһан юм. Тэрэнэй «таниһан газар, татапан үүдэниинь» тэмсэл юм гэжэ Энгельс хэлэһэн бэлэй.

Дэлхэйн түрүүшын коммунис эмхи болохо Коммунистнуудай Союз гэдэгые байгуулаад, Маркс Энгельс хоёр пролетарска партиин, тэрэнэй стратеги болон тактикын үндэһэ һуури табиһан, хүдэлмэришэн ангиин революционно тэмсэлые сэхэ хүтэлбэрилһэн юм. Хүдэлмэришэдэй уласхоорондын эблэл болохо I Интернационалые 1864 ондо байгуулһан ушар тэдэнэй элитэ ехэ габьяань болоно.

Наһанайнгаа пүүлшын арбан жэлэй туршада Маркс Россидахи байдалые тон хёрхоор адаглан хараһан байна. Эндэ революционно хүдэлөөнэй дэлгэрэлгэ айхабтар ехэ удха шанартай гэжэ тоолодог һэн. Энэ хүдэлөөнэй үедэ «магад, шэрүүн шанга тэмсэл үни удаан үргэлжэлжэ болохо, гэбэшье тэрэнь эсэсэй эсэстэ Россин Коммуна байгуулха хэрэгтэ зайлашагүй хүргэхэ юм», — гэжэ Маркс Энгельс хоёр багсааһан байгаа (Зохёолнууд, т. 19, хууд. 252). Тиин уридшалан мэдэжэ хэлэһэн эдэ үгэнүүдынь яаха аргагүй зүбөөр хүсэлдэһэн байна.

II.

Маркс хүгжэн мандажа байгаа капитализмын үедэ ажаһуугаа, тэмсээ. Тиимэпээ тэрэ өөрынгөө хүдэлмэриин аша үрые үзөөгүй. Имагтал XIX болон XX зуун жэлнүүдэй уулзадха дээрэ түүхын байдал үндэһөөроо хубилһан байна. Капитализм өөрынгөө һүүлшын шата болохо империализмда орожо, тэрэнэй зүрилдөөнүүд үзэгдөөгүй шангаар хурсадаһан юм.

Иимэ эрхэ байдалда сүлөөрэлгын болон демократическа хүдэлөөнэй шэнэ дүй дүршэлые согсолхо, тэдэнэй саашанхи хүгжэлтын замуудые тодорхойлхо гээшэ туйлай шухала болоо һэн. Марксизмда дайсан харша хүсэнүүдэй эдэбхижэһэн ушарпаа энэ зорилго ехэ бэрхэтэй болоһон байгаа. Буржуазин сурталшад, Энгельсын хэлэһээр, «капитализмын эдэ заһаагаа абхуулһан харуулшад» марксизмда элитээр добтолжо байгаа. Тэрэнэй хажуугаар хүдэлмэришэн ангиин далда дайсад болохо оппортунистнуудай хальдалга добтолгонууд тэрээндэнь бодото дээрээ туһа болоһон юм.

Марксизмые заатагүй аршалан хамгаалха, тэрэнние зохёохы ёноор саашадань хүгжөөхэ, тиигээд эгээн шухала асуудалнуудта харюу үгэхэ ёһотой байгаа. Агуухэ ухаатан ба революционер, коммунизмын дээрээ ахагүй теоретик болон элитэ мэдээжэ эмхидхэлшэ болохо В. И. Лениндэ энэ зорилго дүүргэхэ үүргэ тудаһан бэлэй.

Ленин болбол Маркс Энгельс хоёрой хэрэгые үнэн сэхээр үргэлжэлүүлэгшэ мүн. Тэрэ марксизмые тон гүнзэгыгөөр шудалаад, ревизионистнуудай добтолгонуудһаа тэрэниие хамгаалхаһаа гадна, шэнэ үе шатын эрхэ байдалда шадамар бэрхээр хэрэглэжэ шадаа һэн. Тэрээнһээ байтагай, Ленинэй зохёохы ёһоор саашадань хүгжөөгөөгүй нэгэшье шухала зүйл марксизмда үгы юм. Тэрэ марксизмые шэнэ тобшололнуудаар баяжуулпан, мүн бүхы оронуудай ажалшадай тэмсэлэй һургаал болон дүршэлые согсолон тайлбарилһан байна. Эгээл тиимэһээ бүхы дэлхэйн коммунистнууд болон ажалшадай ухаан бодолдо В. И. Ленинэй алдар нэрэ К. Маркс болон Ф. Энгельсын нэрэнүүдтэй таһаршагүй холбоотой, харин тиихэдэ революционно һургаалынь марксизм-ленинизм гэжэ нэрэтэй болоһон байна. Ленинизм болбол мүнөөнэй үе шатын марксизм мүн.

Хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын ябасые үндэһөөрнь хубилгапан, социализм болон коммунизм тээшэ замые арадуудта нээжэ үгэһэн XX зуун жэлэй агууехэ түүхэтэ үйлэ хэрэгүүд Ленинэй нэрэтэй, ленинизмтэй таһаршагүй холбоотой. Эдэнь ямар үйлэ хэрэгүүд бэ гэхэдэ, Агуухэ Октябриин социалис революциин илалта, манай орон дотор хүгжэлтэ түгэс социализм байгуулга, дэлхэйн социалис байгуулалтын мүндэлэлгэ, бүхы дэлхэйн коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй байдалые батадхалга, колониальна ёһо журамай һандаран уналга болоно. Эдэ бүгэдын эсэстэ дэлхэй дээрэхи ангиин болон политическэ хүсэнүүдэй тэнсүүринь демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай ба социализмын аша туһада хубилһан байха юм.

Дэлхэйн революционно хүгжэлтэ Марксынхаар, Ленинэйхеэр боложо байна гэжэ түүхэ бүрин гүйсэдөөр баталан харуулна.

III.

Капитализмһаа хүн түрэлтэнэй социализмда оролго мүнөөнэй үе шатын социально-ангиин гол удхань болоно. Энэ шэлжэн оролгын гол хүсэниинь, ниитын дэбжэлтые түгэс шангаар түргэдхэгшэ хүсэниинь СССР-тэ болон аха дүү бусад оронуудта бэелһэн дэлхэйн социализм болоно.

Социалис революцһаа ба пролетариадай зүгһөө засаг гартаа абахаһаа ондоо, социализм тээшэ абаашаха зам байхагүй, хүдэлмэришэн ангиин ба тэрэнэй манлайнь бологшо марксистско-ленинскэ партиин хүтэлбэреэр лэ социализм байгуулжа болохо гэһэн марксистско-ленинскэ тобшололой зүб байһые социалис гүрэнүүдэй дүй дүршэл гэршэлэн харуулаа.

Социалис оронуудай харилсаан нэгэн ниитэ үзэл сурталда, ниитэ уг зорилгонуудта, нүхэдэй ёһоной холбоо харилсаанда, бэе бэеэ хүндэлхэ ябадалда, социалис интернационализмда үндэһэлнэ. Урдань хэзээшье иимэ харилсаанууд байгаагүй юм. Эдээнэй ашаар «социалис гүрэнүүдэй хани нэгэдэл байгуулагдаа... Энэ хадаа мүнөөнэй дэлхэйдэ айхабтар ехэ, һайн үүргэ дүүргэдэг түгэс бата нэгэдэл юм», — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андропов «СССР-эй жаран жэл» гэһэн элидхэл соогоо тэмдэглээ һэн. Эдэ хани нэгэдэлтэ оронууд мүнөө дэлхэйн промышленна продукциин гурбанай нэгэ хубиие, мүн дэлхэйн на продуктын дүрб гэ хубиие, үйлэдб гана. Теэд дэлхэйн гэй хүн зоной ор процентнь эдэ орон даг шуу. СЭВ-эй лохо оронуудай гол капиталис экономиконуудта аад онуудта хоёр хуу түргэнөөр хүг на.

Империализмын тэмсэжэ байгаа хүд анги дэлхэйн ре хүдэлөөнэй түгэс хүс лоно. Энэ «манай бари, манай гол түш шэ гэжэ Ленин тэм (т. 37., 363-дахи нюр талай оронуудтахи ядерна дайе бэлэд хархис хүсэнүүдэй римхэй политикада арад зондо моноп тализмын асарһан ядаралта байдалда сэлые улам шиид гаар эрхилнэ.

Мүнөө боложо б номическа кризис лан, капитализмын рилдөөнүүд, түбх ажал болон капита рондохи хёмороон гадаа. Иимэ эрхэ хүдэлмэришэн ангин ажалаа зогсоожо сэлынь илангаяа ех тай, дошхон хатуу 1980 — 1981 онуудта долоон гол орондо миллион хүн ажала жо тэмсээ. Ажалшад мическа тэмсэлынь политическэ ба дай

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

…публикын Верховно Советэй Президиу-…ээлжээтэ заседани болобо. «Ажахы эр-…лгые саашадань нарижуулха талаар пар-…болон гүрэнэй органуудай зорилгонууд …КПСС-эй ЦК-гай тогтоолоор уламжа-…арадай депутадуудай Советүүдэй зорил-…д тушаа СССР-эй Верховно Советэй …олгые бэелүүлхэ талаар арадай депута-…й Улаан-Үдын городской Советэй гүй-…мой ябуулдаг хүдэлмэри зүбшэгдэбэ. …асуудалаар горсоветэй гүйсэдхэхэ коми-…й түрүүлэгшэ Б. П. Убеев элидхэбэ. Го-…й экономическа болон социальна хүг-…комплексно гуримаар эмхидхэхын …ниилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Ганса …ондо республикымнай нийслэлдэ 106 …дүрбэлжэн метр гэр байра баригда-…үүгэдэй байратай саадууд ашаглалга-…, 1270 һурагшадай һураха мэргэжэл …-техническэ училищи бодхоогдохо, ху-…наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, ажа-…й хэрэглэмжэ, хүн зоной эрилтэ бүри …ор хангагдадаг болохоор хараалагда-

…ондо городой промышленна пред-…нууд 19,3 миллион түхэригэй нэмэлтэ …худалдаа. Үйлэдбэриин ашаг үрэ …үүлхын түлөө шэнэ онол арганууды, …үе сагай технологи нэбтэрүүлнэ. Ганса …жэл городой предприятинуудай 10 …бэн шэнэлэгдээ, 112 зүйлэй шэнэ …үйлэдбэрилэгдэдэг болоһон байна. …эридөө норматива сэбэр продукциин …ээр тоосожо эхилһэн коллективүүд …олон. Эдэ бүхы асуудалнууд горсове-…гүйсэдкомой, депутадуудай саг үргэл-…анхаралда байдаг гээд үгэ хэлэгшэ мэ-…

…омышленна үйлэдбэриин улам ургаха-…ажалшадай тоо олошорно, теэд …саг дары гэр байраар, ажаһуудалай …эмжэнүүдээр хангаха асуудал бүрин …ээр шиидхэгдэнэгүй гээд шүүмжэлэл …, Барилгашадай түсэбөө дүүргээгүй …олон тоото гэр байра, сэд-яслинууд …бусад объектнууд саг болзортоо ашаг-…тушаагданагүй. Эдэ бүхы ушар шал- [illegible]

нирхол үүсхэбэ. Материальна нөөсэнүүдые алмаха, элшэ хүсэнэй, барилгын, түлишэ-тоһодолгын болон бусад материалнуудые тон наринаар ашаглаха, газар малтадаг, барилгын техникэ, автотранспорт үндэр бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэ талаар министерство, тэрэнэй мэдэлэй эмхи зургаанууд—«Бурятводстрой» управлени, «Бурятпромжилводстрой» трест тусхай хэмжээ ябуулгануудые хараалаад, бэелүүжэ байнхай гээд министрэй орлогшо М. Ф. Балсунаев мэдээсээ. Министерствын эмхи зургаанудта алмалта, арьбалалта хинадаг 20 комисси байгуулагданхай, һэргылэлгын ниилээд ехэ ажал ябуулна. Ганса үнгэрэгшэ жэлдэ 35 тонно түлишэ, 26 мянган киловатт-час элшэ хүсэн алмагдаа. Барилгын «Бурводстрой» управлениинхид барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин өөрынь сэн доошолуулха талаар хэмжээ абана, барилгын материалнуудые хадагалха складуудые баряа, барилга дээрэ металл, цемент алмахын түлөө оролдоно. Тиигэжэ тус управлениин барилгашад хоёр жэлэй туршада 21 тонно хара металл, 13 тонно цемент алмаһан байха юм. Хориин, Ивалгын, Мухар-Шэбэрэй нүүдэлоньһожоруулагдамал колоннонууд 415 мянган түхэриг үнэ сэнтэй материал арьбалжа шадаа. «Бурятпромжилводстрой» трестын ажалшад 1982 ондо 15 тонно металл, 13 тонно цемент, 5000 киловатт электрын элшэ хүсэ алмаа.

Тиигэбэшье дутагдалнууд бултадаа усадхагдаагүй байһаар гээд Верховно Советэй Президиум тэмдэглээ. Уһанай ажахын зарим барилганууд муу шанартайгаар хэгдэнэ, проектһээнь хазагайруулһанһаа уламжалан, элдэб заһабари хэгдэхэ баатай болодог юм байна. Иимэ ушарнууд Борьёогой уһалууриин системэ барилгада, Тамир тосхондо гүнзэгы худаг малтахада дайралдаа. Үнгэрэгшэ жэл техникэ бүрин дүүрэнээр ашаглагдаагүй, гүйсэдхэлгын журам һула байхашье ушарнууд бии һэн гээд элирүүлэгдэбэ. Баргажанай, Зэдын, Загарайн, Нарһатын ПМК-нууд газар малтадаг техникэ үни саг соо зогсоонгүй хүдэлгэжэ бираагүй.

Эдэ шалтагаануудһаа боложо, уһанай ажахын предприятинуудай [illegible] Гусиноозерскын, Бэшүүрэй, Нарһатын, Түнхэнэй, Загарайн ПМК-нууд барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин ябуулха талаар [illegible]

Тус асуудалаар баталан абтаһан тогтоол дотор газар тараалан уһалгын байгуулгануудые һайн шанартайгаар бариха, үрэ ехэтэйгээр ашаглаха [illegible]

Республикын Верховно Советэй Президиумэй заседани дээрэ бусадшье асуудалнууд зүбшэгдэбэ.

Үзэмжэдэ табигдаһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ Президиумэй гэшүүд В. В. Саржан, Л. С. Трифонов, А. С. Аржанович, Ю. Р. Дмитриев, республикын Верховно Советэй депутадууд Н. А. Розанов, Р. Г. Баяртуев, А. Д. Моглоев, Б. Ц. Цыденжапов хабаадалсаба.

Ажахы эрхилэлгые саашадань нарижуулха, үйлэдбэридэ түрүү онол арганууды, нэн түрүүн бригадна подряд нэбтэрүүлхэ, түсэбэй, ажалай журам шангадхаха, мелиоративна хүдэлмэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ асуудалнуудта республикын Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. С. Семёнов үгэ хэлэхэдээ, онсолон тогтоһон байна.

Советүүдэй хүдэлмэри

ОЛОНОЙ ХҮСЭНДЭ ТҮШЭГЛЭН

Манай сельсоветэй бүхы ажалшад түрэл республикынгаа 60 жэлэй алдарта ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байнхай. Энэ хүдэлөөе саашадань улам эршэдхэхын тула сельсоветэй гүйсэдком нилээдгүй оролдолго гаргажа байдаг. Үнгэрэгшэ жэлэй социалис мүрысөөнэй дүнгөөр манай сельскэ. Совет түрүү һуури эзэлжэ, КПСС-эй райкомой болон райгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэлэн юм. Тиихэдэ сельсоветэймнай газар дээрэ оршодог «Коммунизм» колхоздо РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаһан байна.

Тэрэшэлэн харгы заһабарилгын болон бэлэдхэлэй участогуудай, «Коммунизм» колхозой һү һаалиин фермын, тракторна таряан ажалай комплексно бригадын коллективүүд республикын Министрнүүдэй Советэй, облсовпрофой зүгһөө урмашуулагдаһан байха юм.

Бүхыдөө соведэймнай газар дээрэ 46 предприяти, организацинууд тоологдодог. Бидэнэр тэдэнтэй нягта холбоо барисаатайгаар бүхы хүдэлмэреэ ябуулдаг байнабди. Тиихэдээ Советэй гүйсэдком тэдэ организацинууд ба предприятинуудай хүдэлмэриие ходо хинажа, үйлэдбэриинь хэрэгүүдээр һонирхожо байдаг гуримтай.

Районой типографи, мехлесхоз, тоһоной завод, гэр-байрын-коммунальна ажахын үйлэдбэриин управлени болон харгы заһабарилгын участогай коллективүүд жэл бүри үйлэдбэриингээ түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэдэг.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, ажалай журам шангадхаха, һуурин тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохын тула мүнгэ зөөри хамжаха, предприятинуудай үйлэдбэриин ба финансын ажал ябуулгые хинаха, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ шефскэ туһаламжа үзүүлхэ, барилга ехээр хэхэ — эдэ бүгэдэ асуудалнуудта гол анхарал хандуулагдана.

Жэшээлхэдэ, арадай депутадуудай Совет ажалай журам һайжаруулха тухай асуудалые тон шухала асуудал гэжэ тоолоно. Мүнөө депутадуудай 3 пост, депутадуудай 3 бүлэг, архидалга ба алкоголизмтай тэмсэдэг ниитын комисси, социалис хуули ба ниитын гурим сахидаг саг үргэлжын комисси ажалай журам сахиха хэрэгые эрхилнэ. Опорно пунктын дэргэдэхи ниитын соведые эдэбхитэй депутат Тамара Васильевна Синельникова хүтэлбэрилдэг. Эдэ комиссинууд, мүн хуулиин һаһа гүйсөөгүй хүүгэдэй хэрэгүүдые эрхилдэг комисси, эхэнэрнүүдэй ба ниитын соведууд үнгэрэгшэ жэлэй туршада архиншадые, гэртээ шуугя гаргадаг хүнүүдые элирүүлхэ, тэдээнтэй хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха талаар ехэ юумэ хэһэн байна. Бидэнэр 12 хүниие архиһаа аргалуулдаг газарта эльгээгээбди. Нүхэдэй сүүдүүдэй хүдэлмэри эдэбхижүүлжэ, 18 хүниие тиимэ сүүд дээрэ зүбшэн хэлсээбди. Тиигэжэ архиншад ба хулиган ябадал гаргагшадай тоо үсөөрүүлэгдээ.

Сельсоветэй гүйсэдком, саг үргэлжын комиссинууд предприяти, организаци бүридэ олониитын эмхинүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулхын түлөө оролдодог байна. Нэн түрүүн нүхэдэй сүүдүүдэй, арадай дружинануудай хүдэлмэри һэргээгээбди. Зарим организацинууд ба предприятида олониитын эмхинүүд ямаршье хүдэлмэри ябуулдаггүй гэжэ элирүүлэгдээ. Жэшээлхэдэ, гэр байрын-коммунальна ажахын үйлэдбэриин управленидэ жэлэй туршада оройдоо 1 хүнэй хэрэг нүхэдэй сүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Тиихэдэнь тус организациин хүтэлбэрилэгшэ 6 захиралта гаргажа, 27 хүндэ доогодолго соносхоһон байшоо.

Манай гүйсэдком предприятинууд ба организацинуудай олониитын эмхинүүдые ударидажа шадаха хүнүүдээр бэхижүүлхэ, тэдэнэй хүдэлмэриие һэргээхэ талаар оролдолго гаргана. Арадай дружиннигууд мүнөө олоороо дежурладаг болоо.

Кадрнуудай олоороо гаралга оролго предприятинуудай үйлэдбэриин хэрэгүүдтэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ ехэ һаад тойбо ушаруулна. Районой бүхы организацинууд ба предприятинуудта хүдэлмэришэд дуталдана. Зүгөөр кадрнуудые коллектив соогоо хүмүүжүүлхын хэрэгтэ олониитын хүсые элсүүлхын орондо, ажалһаань сүлөөлхэ тухай захиралта бэшэжэрхёод, һанаа амархан һуудаг хүтэлбэрилэгшэд бии. Тиихэдэнь тэрэнь зэргэлэн байдаг предприятида һаадгүйгөөр ороод, ажаллажа байдаг. 1982 ондо жэлдээ хоёр дахин ажалһаа гаргагдаһан 24 хүн бии гэжэ тодоруулаабди. Сельскэ Советэй гүйсэдком тиимэ хүтэлбэрилэгшэдтэ һануулга хэхэ, хүнүүдые ажалда оруулха хэрэгые эрхилдэг комиссиин хүдэлмэриие хинаха баатай болоо. Жэшээнь, районой түбэй котельнын кочегарнууд муугаар хүдэлжэ, архидана гэжэ элирүүлэгдэһэн байба. Тэдэнэй урда шанга эрилтэ табигдахада, ажалһаа гараха тухай мэдүүлгэ бэшэһэн юм. Ажалда оруулха хэрэгые эрхилдэг комиссиин шиидхэбэреэр ажалһаа гаргадаха тухай мэдэхэдээ, тэдэнэр мэдүүлгэеэ һөөргэнь абаа һэн. Тиимэрхүү хэмжээ ябуулгануудай ашаар Советэй харьяата газар дээрэхи предприятинуудта кадрнуудай оролго гаралга үсөөржэ байнхай.

Зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо, ногооруулха, багахан хүүргэнүүдые бариха, электрын лампочкануудые гэрэлтүүлхэ гэхэ мэтэ зүйлнүүдтэ анхаралаа хандуулдаггүй. Тиимэ хүтэлбэрилэгшэдэй дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулагдадаг юм.

Элдэб организацинууд ба предприятинуудай мүнгэ зөөри хамжажа, гэр байрануудые олоор баридаг болообди. Түрүүшээр гол түлэб хоёр байратай гэрнүүдые баридаг һаа, мүнөө 18 ба 27 байратай үүралаар дулаасуулагдадаг гэрнүүдые бодхоожо эхилбэбди. Энэ хэрэгтэ харгы заһабарилгын участогай начальник Ф. С. Петров, «Бурводстрой» трестын ПМК-гай начальник В. И. Бачеев, РСУ-гай начальник В. В. Носков болон бусад эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тосхон һууринаа болбосон түхэлтэй болгохо асуудалда РСУ-гай начальник И. Ф. Орлов, 1232-дохи ПМК-гай начальник С. В. Иванов болон үшөө хэдэ хэдэн хүтэлбэрилэгшэд элдэб шалтагаануудые бэдэржэ, юушье хээгүй байна бшуу.

Үнгэрэгшэ жэлдэ бидэнэр 2 километр ута үйлсэ асфальтаар хушаабди. 4 километр үйлсэ хатуу хушалтатай болгожо, районой түб соогуур автобусой ябаха хоёр шэнэ маршрут бии болгогдоо. Ушар иимэһээ хүн зониие хангалга һайжараа. Гэхэтэй хамта һуурин тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэридэ үшөөшье олон дутагдалнууд бии байһаар.

Сельскэ Советэй гүйсэдком, тэрэнэй комиссинууд хүдөө ажахын асуудалнуудаар ходо һонирхожо байдаг. Гүйсэдкомой, мүн комиссинуудай заседанинууд дээрэ ганса түрүүлэгшэ тоосоод дүүрэдэг бэшэ. Бидэ мүнөө дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй ябуулдаг хүдэлмэриие зүбшэн хэлсээбди. «Коммунизм» колхозой һү һаалиин фермые даагша, 1000 толгой үхэртэтэ гунжадые байлгадаг комплексын начальник, колхозой ахамад инженер гэхэ мэтэ хүнүүд гүйсэдкомой урда тоосоһон байна.

Мүнөө үедэ сельскэ Совет малшадые хангаха асуудалда горитой анхарал хандуулна. Худалдаа наймаанай, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадай хүдэлмэрилэгшэд хирэ-хирэ болоод лэ ажал хүдэлмэри тухайгаа гүйсэдкомдо мэдээсэжэ байдаг гуримтай.

Һургуулинуудай, эмнэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэриие ходо шалгажа, туһалжа байнабди. Шэнэ һургуули ашаглагдажа эхилбэ. Шефүүд — промышленна предприятинууд һургуулиин кабинедүүдые шэмэглэхэ, барилгын дутуу дунданууды усадхаха талаар хэмжээнүүдые абажа байна. Манай сельскэ Советэй ажалшад КПСС-эй ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые урагшатайгаар бэелүүлхын түлөө олоной хүсэндэ түшэглэн, бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байна.

П. ПОКАЦКИЙ,
Мухар-Шэбэрэй сельскэ Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Хилын саанаһаа ТАСС АПН

ЗАМБУУЛИНАЙ ДАЙДЫЕ АМГАЛАН БАЙДАЛДА ХЭРЭГЛЭХЭ

БУДАПЕШТ. 1961 оной апрелиин 12-ой үдэр захагүй замбуулинай дайда руу харгы зам нээһэн хүн түрэлтэнэй түүхын түрүүшын космонавт Юрий Гагаринай хэтэдээ мүнхэ баатаршалгын туйлагдаһан үдэр гэжэ хүнүүдэй дурасхаалда үлэнхэй гээд ВНР-эй летчик-космонавт, Советскэ Союзай ба ВНР-эй Герой подполковник Берталан Фаркаш ТАСС-ай корреспондент-тэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.

Мүнөө, энэ түүхэтэ ниидэлгэһээ хойшо үнгэрһэн 22 жэлэй хугасаа соо, социалис оронуудай ехэ бүлэг космонавтнууд замбуулинай дайда соогуур аяншалһан байна гээд тэмдэглэжэ шадахабди. Замбуулинай дайдые амгалан тайбан байдалда хэрэглэхэ зорилготой. «Интеркосмос» гэжэ уласхоорондын программа амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Замбуулинай дайда соогуур ниидэлгын үрэ дүнгүүд социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай арадай ажахын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ улам ехэ хубитаяа оруулжа байнхай.

Замбуулинай дайдые шэнжэлгын харилсаан жэлһээ жэлдэ үргэдэжэ байна. Социалис оронууд хүн түрэлтэнэй аша туһада замбуулинай ниидэлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэнэ.

Мүнөөдэр, Авиаци ба космонавтикын бүхэдэлхэйн үдэрэй урда тээ. Звездный хотодо совет ханинартаяа үнгэргэһэн үдэрнүүдээ элихэнээр һананаб гэжэ Б. Фаркаш хэлэбэ. Би тэдэнэртэеэ дахинаа уулзажа, хамта хүдэлхые хүсэнэб. Совет хани нүхэдэйнгөө ехэ туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлһэнэйнь түлөө социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай космонавтнууд үнэн зүрхэнэй баярбаясхалан тэдэнэртэ хүргэйэбди.

ХАНОЙ. Замбуулинай дайдые амгалан байдалай аша туһаяа хэрэглэлгын манлайда Советскэ Союз 25-һаа үлүү жэлэй турша соо дабшажа ябана. Имагтал СССР замбуулинай гайхамшагта амжалтануудые туйлаа гээд Ханойн «Куан дой Нян зан» газетэ бэшэнэ.

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар асари ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Газарые тойрон дабшадаг түрүүшын совет хэмэл одон энэ замай эхи табяа һэн. Һарын ара талын зурагые совет хэмэл одон дээрэһээ буулгагдаһан, Советскэ Союзһаа түрүүшын ракетэ Үүрэй Солбон тээшэ табигдаһан байгаа. Түрүүшын совет космонавт онгосо соо-һоо замбуулинай дайда руу түрүүлэн гараа һэн. Совет космонавтнууд эгээл удаан саг соо ниидэһэн байха юм.

ГАВАНА. Замбуулинай дайда руу түрүүлэн харгы гаргаһан хүнэй нэрэ Кубада тон хүндэтэй юм. Юрий Гагарин түүхэтэ ниидэлгынгээ һүүлхэнээр уданшьегүй Сүлөөтэ арал дээрэ ерэһэн байгаа. Тэрэ кубын-совет хани барисаанай нэгэдэлэй түрүүшын түрүүлэгшэ байһан гэхэ.

Мүнөө совет космонавтикын алдарта нэрэ һургуулинуудта, пионерэй отрядуудта олгогдонхой. Ооото замаар хамтаараа ниидэһэн аха дүүнэр Ю. В. Романенко болон Арнальдо Тамайо гэгшэдэй жолоодолготой совет-кубын ниидэлгэ хоёр оронoй арадуудай хани барисаанай, харилсаа холбооной һүлдэ болоһон байна.

НЬЮ-ЙОРК. Замбуулинай дайдада уласхоорондын харилсаан, тэрэ тоодо Холбоото Штадууд болон Советскэ Союзай хоорондохи харилсаан шухала удха шанартай байна гэжэ американ астронавт, «Союз-Аполлон» гэдэг программын американ талаһаа техническэ директорэй орлогшо байһан Ю. Сернан мэдүүлбэ.

Замбуулинай дайдые амгалан байдалай аша туһада хамтаараа шэнжэлгэ США-да, мүн СССР-тэ айхабтар ехэ аша үрэтэй байха гэжэ совет болон американ эрдэмтэдэй, космонавтнуудай хүдэлмэриин хоёр жэлһээ үлүү сагай дүй дүршэл элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ тэрэ Эй-би-си гэдэг телекомпаниин программаар үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха, ашагта малтамал шэнжэлхэ талаар иимэ харилсаан айхабтар ехэ ашатай туһатай байна.

БУУ ЗЭБСЭГ ХУРЯАХА ТАЛААР КОМИТЕДТЭ

ЖЕНЕВЭ. Буу зэбсэг хуряаха талаар комитедэй сесси эндэхи Нацинуудай ордондо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. Совет гадаадын политическэ үүсхэлнүүдтэ тэрэнэй анхарал хандуулагдана. Амгалан тайбан байдал хангахаар, буу зэбсэг хуряаха ба уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхын тула бодото хэмжээнүүдые абахаар СССР-эй бэлэн байһые социалис, бүлэглэлдэ хабаададаггүй болон нейтральна хэдэ хэдэн оронуудай түлөөлэгшэд тэмдэглэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын Москвада пресс-конференци дээрэ хэлэһэн үгэ доторнь энэнь харагдана. США-гай засаг захиргаанай буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые һужэрөөхэ тухай мэдүүлгэнүүдые хэжэ байхада, Советскэ Союзай бүтэмжэтэй хөөрэлдөөнүүдые хэхээр бэлэн байһаниинь этигэл найдабари түрүүлнэ гээд ГДР-эй түлөөлэгшэ Г. Хердер тэмдэглэнэ.

ЧИЛИИН КОМПАРТИИН МЭДҮҮЛГЭ

БУЭНОС-АЙРЕС. Нюуса байдалда хүдэлдэг Чилиин Компартин орон доторхи байдал тухай мэдүүлгэ Сантьягада тарааба гээд мэдээжэ болоо.

Чилидэхи байдал эрид мууданхай гээд документ дотор хэлэгдэнэ. Сэрэгэй-фашис эзэрхэг засагай ахалагша Пиночет болон тэрэнэй туһамаршад иимэ байдалай тохёолдоһондо зэмэтэй юм. Тэдэнэр ороноо доройтонги байдалда, харин арад зониие үгырэл хооһоролдо оруулаа юм. Мүнөө баталан абтадаг хэмжээнүүдэй нэгэниинышье орон доторхи хүшэр хүндэ байдалые шиидхэхэ аргагүй юм.

Чилиин арад хубилалтануудые хэхэ эрилтэ табина гээд Компартин саашань тэмдэглэнэ. Гансашье зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүд ба түбэйхид бэшэ, мүн хуушанай үзэлтэй бүлэгөөрхид правительствын ябуулгануудые буруушаана, демократиие һэргээхэ эрилтэ табина. Дарлагша Пиночедэй засаг барижа байха үедэ эдэ эрилтэнүүдынь хангагдаха гэжэ хэншье үнэншэнэгүй.

Шэнэ, демократическа үндэһэ һуури дээрэ бүридхэгдэһэн правительство Чилидэ хэрэгтэй. Пиночедтэ эсэргүү бүхы хүсэнүүд тэрээндэ оруулагдаха ёһотой. Имагтал иимэ правительство орониие кризисһээ гаргажа, конституционно ассамблейдэ сүлөөтэ бүгэдэ ниитын һунгалта үнгэргэжэ, гүрэнэй асуудалнуудые шиидхэжэ шадаха юм.

Ябуулгануудаа нэгэдхэхые, Пиночедэй засагые унагааха, тэмсэлэй хамтын түсэб зохёохые правительствада зүрюу хүсэнүүдые Компартин уряалаа. Энээнэй тулада эгээл тааруу зохид эрхэ байдал бии болоо гээд документ дотор тэмдэглэгдэнэ. Пиночедтэ эсэргүү хүдэлөөндэ бүхы Латиин Америкын демократическа олониитэ нэгэдэнэ.

ДАНИИН КП-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ

КОПЕНГАГЕН. Даниин Компартиин ЦК-гай пленум эндэ болобо. Тэрээндэ хабаадагшад партиин ээлжээтэ XXYII съездэ бэлдэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ эмхидхэлэй асуудалнуудые, мүнөө үедэ Даниин коммунистнуудай бэелүүлхэ зорилгонуудые хаража үзэһэн байгаа.

КПД-эй түрүүлэгшэ Йорген Енсен элидхэл хэбэ. Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээхэ, уласхоорондын байдалые орёо түгшүүрилтэй болгохо зорилготой США-гай захирганай гадаадын политическэ хараа шэглэлые тэрэ эрид буруушаагаа. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхуулха ябадалые Даниин ажалшад эрид буруушаана.

США-гай ба НАТО-гай аюулта түсэбүүдые буруу һургэхын түлөө хүдэлөөе эдэбхижүүлхыень пленум Даниин бүхы ажалшадые уряалба.

БАНДИТ ЁҺОНОЙ ДОБТОЛГО

ПАРИЖ. Марсельдэхи Аэрофлодой түлөөлэлгэтэ эмхидэ бандит ёһоной добтолго хэгдэбэ. Түлөөлэлгэтэ эмхиин байшангые буудаһан байгаа. Энээнһээ уламжалан ехэ гарза хохидол ушаруулагдаа. Алуулһан хүнүүд үгы. Полици мүрдэн шэнжэлжэ байна.

Социалис оронуудаар

…МАВЫН ХАДАНУУДТА

…АГА. Чехословакиин ба-…урда хубидахи Шумавын …нуудта геологууд ашагта …мал бэдэрэлгын хүдэлмэ-…рэгнөөр ябуулна. Үни ха-…олзоборилогдодог байһан …нуудта алта олзоборил-…гэ боломжонуудые шэнжэлхэ зорилго эндэхи «Геоиндустрия» предприятиин хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдана.

Үрэмдэлгын түхеэрэлгэнүүдэй туһаламжаар геологууд 350—400 метр гүнзэгыдэ хүрэхэдэнь, үнэтэ металл олдоһон байна. Шэнжэлгын хүдэлмэриин үедэ мэргэжэлтэд үшөө нэгэ һонин юумэнтэй уулзаа. Нэгэ штольни шэнжэлжэ байхадань, вольфрамай рудагай хэбтэшэ олдоһон байгаа.

БАГА ГАРГАШАТАЙГААР...

БУДАПЕШТ. Эрхим шанартайгаар ба бага гаргашатайгаар хүдэлхэ гээшэ Венгриин оёдолой предприятинуудта сонсхогдоһон конкурсын уряа болоно. Социалис ажалай бригаданууд хүдэлдэг газартаа бүд алмаха, шэнэ арга бэдэрхэ ба нэбтэрүүлхэ, түхеэрэлгэнүүдыень бүри бодомжотой зүбөөр хэрэглэхэ, ажал хүдэлмэри эмхидхэлгэ, һайжаруулха, ёһотой.

Республикын хүнгэн промышленностиин предприятинуудта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө, эд хэрэгсэлнүүдэй шанар һайжаруулхын түлөө тэмсэдэг юм. Тиигэжэ хариин гүрэнүүдэй дэлгүүрнүүдтэ Венгридэ оёгдоһон хубсаһые дуратайгаар худалдажа абадаг.

…эрилтэ ябуулгануудтай …таар ниилэлдэхэ. …ай оронуудтахи ху-…эн анги томо бур-…шаруулһан олон бэр-…дые дабан, өөрын-…нүүдтэхи хахарал бу-… зайсуулан, монопо-…, империализмда эсэр-…элдэ таряашад, ин-…ци болон алба хааг-…эдүүлэн, бүхы ажал-…жүлжэлгэ дарлалтаһаа …н түлөө тэмсэлэй гол …ронко хүсэниинь бо-…агсана.

…ально-сүлөөрэлгын ху-… дэлхэйн революцион-… хэрэгтэй гол хүсэнүү-…ниинь мүн гэжэ марк-…инизм тэрэнэй түүхэ-…ри ба хараа шэглэлы-…м ухаанай үүдэнһээ …эн байна. Тус хүдэ-… империализмда эсэргүү … мүнөө улам ехэ ху-…руулна. Хүгжэжэ бай-…нууд гол түлэб наци-… бэеэ даанхай байдал …анхай ха юм. Харин … үмэнэ экономическэ …льна хубилалтануудай …рёо ехэ зорилгонууд …хай. Тэдэнэй олониинь … хүгжэлтын зам һун-…, тэндэ революцион-…инууд батажажа, үр-…эй ажалшадай аша ту-…руулна.

… үеын эгээл нүлөө …литическэ хүсэн бо-…ммунис хүдэлөөн дэл-…еволюционно хүдэлөө-…шалхы манлайнь бо-… Коммунистнууд эб най-…, демократи, нацио-… бэеэ даанхай байдал … социализмын түлөө, …измда эсэргүүсэн … байгаа бүхы отря-… нэгэдхэн жагсаана, … зорилго тээшэ шэг-

… болон Ленинэй ре-…нно һургаалда үнэн …йһандаа, тэрэниие зохёохы ёһоор хүгжөөхэ, буржуазин болон элдэб эсын оппортунистнуудай зүгһөө хэгдэдэг добтолгоһоо хамгаалжа байһандаа, коммунис хүдэлөөн хүсэтэй юм. Компартинуудай нүлөөнэй ехэ боложо байһан тухай ямар ушар гэршэлнэб гэхэдэ, тэдэ мүнөө 95 орондо ажал ябуулгаяа эрхилнэ. Тиин тэдэнэй зэргэнүүдтэ 77 миллион хүн жагсанхай.

VI.

Буржуазин үзэл сурталай эбсэшэгүй шанга тэмсэл ябуулан, марксизм-ленинизмын сурталал дэлхэйдэ улам үргэнөөр дэлгэрнэ, арадуудта улам ехэ нүлөө үзүүлнэ. Коммунис һургаалда тулгуулан, нэгэшье тиимэ нэгэн бүхэли суртал һургаал зүрюулэн табиха аргагүй тула империализм хүнүүдэй сэдьхэл бодолдо нүлөөлэн, худал хуурмаг мэдээсэл хэрэглэн, мүн ушар баримтануудые зорюута хазагайруулан, үнэн юумые хэлэнгүй гү, али дутуу ядуу хэлээд, үгышье һаа, эшэгүүригүй худал хэлэжэ, хүнүүдые бэе тээшээ татахые оролдоно.

Урдынхидал адли мүнөөшье буржуази хадаа Маркс болон Ленинэй һургаалда эсэргүүгээр гол сохилтоёо шэглүүлнэ. Тиихэдээ элдэб хара мэхэ, хуурмаг баримтануудые хэрэглэнэ. Марксизм болон ленинизм «хуушараа» гэһэншье баталамжа тэдэнэй дунда бии. Мүн Марксые Лениндэ, марксизмын элдэб хубинуудыень бэе бэедэнь зүрюулхэ һэдэлгэ, нэгэн бүхэли научна теори бологшо марксизмые элдэб олон суртал теоринуудаар һэлгэхэ һэдэлгэ гаргагдана, эрдэм ухаантайшье, бодото байдалтайшье нэгэшье холбоогүй «шэнэ социализм» гэдэгэй элдэб түхэл янзанууд дурадхагдана.

Эдэ бүхы мэхэ башануудай гол удхань хархис, мүн революцида харша юм. Тэдэ хадаа олониитые мэхэдээ оруулха, тиигэжэ монополис капиталай засагые батадхаха гэһэн нэгэл зорилготой. Харин «шэнэ социализмын» реформис, оппортунис теориие абажа, харабал, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдэй энгэй томо үмсэдэ байдаг ябадалые усадхаха тухай, хубаарилга ба андалдан абалсалга тухай, мүн буржуазна политическэ байгуулалтаһаа арсажа, арадай бодото засаг тогтоохо тухай тэдээн соо нэгэшье үгэ үгы юм. «Ангиин **бэшэ** социализм тухай, ангиин **бэшэ** политика тухай бүхы һургаалнууд хубхай хооһон шанартай юм» (т. 23, хууд. 2) гэһэн Ленинэй үгэнүүдэй үнэн зүб байһаниинь үшөө дахин гэршэлэгдэнэ.

Маркс болон Ленинэй һанал бодолнуудые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлһэн бодото социализмын туйлалтануудые муугаар харуулха гэжэ эрмэлзэхэдээ, манай үзэл сурталай дайсад ямаршье арга мэхэ хэрэглэхэһээ татагасахагүй байна.

Дэлхэй дээрэ марксизм-ленинизмын нүлөөнэй улам ехэ болохо тума, тэрэнэй туг доро туйлагдаһан амжалтануудай улам ехэ байха тума марксизм-ленинизмдэ улам нарибша мэхэтэйгээр, бүри эдэбхитэйгээр добтолон орохо ябадал олошордог. Имагтал Маркс болон Ленинэй һургаалай үндэһөөр, тэрэниие бодото байдалда зохёохы ёһоор, шууд сэхээр хэрэглэһэнэй ашаар дэлхэйн революционно хүдэлөөндэ шиидхэхы ехэ илалтанууд туйлагдаа гэжэ түүхын дүй дүршэл баталан харуулна. Харин тус тус компартинуудта болон социализмын оронуудта элдэб алдуу эндүүнүүд, үнгэрхэдөө кризисүүд юундэ болоноб гэхэдэ, тэндэхид марксизм-ленинизмые хүсэд һайнаар мэдэдэггүй, мүн элдэб ушар шалтагаанһаа боложо, тэрээнһээ хадуурха ябадал гаргадаг, тус һургаалые хуоилхаяа болишоһон шэнгеэр харадаг, мүн марксизм-ленинизмын үндэһэн шухала һанал бодол ба гол ёһонуудые шадабаригүйгөөр гү, али тиимэ шиидэнги бэшээр хэрэглэдэг байха юм.

Энээнһээ ямар тобшолол хэгдэхэ ёһотойб гэхэдэ, ангиин дайсанда эрид шанга харюу үгэхэ, революционно теориие зохёохы ёһоор хүгжөөхэ, марксизмда харша худал хуурмаг зүйлнүүдые элишэлхэ, буржуазин урталшад ба оппортунистнуудай эгээл шэнэ, хуурмаг теоринуудые эрдэм ухаанай ёһоор шүүмжэлхэ гээшэ дэлхэйн оршондо хэгдэжэ байгаа үзэл сурталай тэмсэлдэ марксист-ленинецүүдэй баримталха ори ганса зүб гол ёһон болоно.

* * *

Бүхэдэлхэйн түүхын агууехэ үе шатанууд марксизмда шэнэ баримтануудые, шэнэ илалтануудые асардаг, байгаа гэжэ Ленин «Карл Марксын һургаалай түүхэтэ хуби заяан» гэһэн статьядаа бэшэһэн юм. «Гэбэшье ерээдүйн түүхэтэ үе шата пролетариадай һургаал болохо марксизмда үшөө ехэ илалтануудые асарха», — гэжэ тэрэ зааһан байна (т. 23, хууд. 4).

Ленинэй энэ урид мэдэжэ хэлэһэниинь зүб байгаа.

Марксизм-ленинизм бүхы арадуудта хэрэгтэй. Тиин энэ агуу һургаал ба хүн түрэлтэнэй обществын аша туһань хоорондоо тапаршагүй холбоотой гэһэн ойлгомжо сагай ошохо тума улам үргэнөөр таран дэлгэрхэ юм.

И. ЛУНЕВ,
түүхын эрдэмэй кандидат, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ.

ФРГ. Фашизмда эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ Баруун Германиин коммунистнууд эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Неонацистнуудые парламентда һунгаха гэһэн засагаархидай һэдэлгэнүүдтэ коммунистнууд ёһотой харюу үгэдэг байна. Бүхы орон соогуур үнгэрдэг эб найрамдалай тала баригшадай, фашизмда эсэргүүсэгшэдэй олониитын жагсаалнуудта коммунистнууд хододоо хабаададаг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гамбургда болоһон фашизмда эсэргүү жагсаалай түрүүшын зэргэнүүдтэ ГКП-гэй гэшүүд алхална.

ТАСС-ай фотохронико.

НОМОЙ ТАГ

ҺОНИРХОЛТОЙ ШЭНЖЭЛГЭ

Д. Б. Батоевой «Элүүрые хамгаалгын ажал ябуулагшад» («Сподвижники здравоохранения») гэжэ ном 1982 оной һүүл багта Буряадай номой хэблэлээр гараһан байгаа.

Ажал ябуулгын ба намтарай материалнуудта үндэһэлжэ бэшэгдэһэн энэ зохёол эрдэм ухаанай ехэхэн шэнжэлгэ болоно. Оронойнгоо гүрэнэй архивуудай жасануудта эршэмтэйгээр хүдэлжэ, олон тоото өөрсэ шухаг баримтануудые, толилогдоһон материалнуудые шэнжэлжэ, хүдөө нютагуудаар ябахадаа хүнүүдтэй хөөрэлдэжэ, автор түүхэтэ ехэ материал суглуулһан байна. XVIII зуун жэлэй эсэсһээ социалис общество байгуулга хүрэтэрхи манай хизаар нютагай түүхын нилээд үе сагай материалнууд энэ номдо оруулагдаһан байха юм.

Эртэ урда сагта буряад арадта сэгнэшэгүй туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлһэн түрүүшын ород врачнуудай, фельдшернүүдэй үүргэ номой эхиндэ гүнзэгыгөөр харуулагдана. Батальоной лазаредэй штаб-лекарь, XVIII зуун жэлэй нэяад онуудай һүүл багта Дэдэ-Үдэдэ ажаһууһан, ажаллаһан Иван Федорович Ресслейн буряадуудые аргалдаг түрүүшын врач байһан юм гэжэ Буряад ороной медицинын түүхэдэ ороһыень мэдэхэдэ һонирхолтой.

Үбдэжэ зобоһон тулиһан хүнүүдтэ медицинын туһаламжа үзүүлхын тула, нютагай үндэһэн арад зоной соёл гэгээрэлые дээшэлүүлхын тула ехэ хүсэ шадалаа элсүүлһэн ородой интеллигенциин 20 гаран түрүү түлөөлэгшэдэй ажабайдал болон ажал ябуулга ном соо оруулагдаһан байна. Шиллинг, Н. В. Кириллов, П. А. Марцинкевич, К. П. Козик, А. М. Михалевич, Ю. Д. Талькогрынцевич, суворовско фельдшер К. А. Петров, декабристнууд Н. А. Бестужев, Ф. Б. Вольф гэгшэд тэдэнэй, дундаһаа энэ хизаар нютагай медицинэ хүгжөөлгэдэ илангаяа ехэ хубитаяа оруулһан байгаа.

XVIII—XIX зуун жэлнүүдэй хоорондо, XIX зуун жэлэй түрүүшын хахадта ажаһууһан түрүүшын буряад аргашад Дамба Хурэганов болон тэрэнэй хүбүүн Федорто, революциин урда тээхи үеын түрүүшын буряад доктор Базар-Сада Ямпиловта номой олохон хуудаһанууд зорюулагдаһан байна.

Совет үе сагай Буряадай медицинын түүхэ ном дотор онсо һуури эзэлнэ. Республикын элүүрые хамгаалгын түрүүшын нарком байһан А. Т. Трубачеев, гайхамшагта революционер-большевик, «Искра» газетэ гаргаха талаар В. И. Ленинэй соратник, врач Н. А. Алексеев, ниитын ажал ябуулагша, Сүхэ-Баатартай хамта ябаһан доктор С. Б. Цыбиктаров, Агын национальна округто түрүүшын совет больницын үндэһэ һууриие табигша доктор Л. Жабэ гэгшэдэй олон янзын ажал ябуулга ехэ дэлгэрэнгыгээр харуулагдаһан байха юм.

Буряадай элүүрые хамгаалгын түрүүшын элитэ мэдээжэ хирургнуудай, терапевтнүүдэй, гинекологуудай, педиатрнуудай, окулистнуудай ажал ябуулгые шэнжэлэн харуулалга ном соо мүн лэ ехэ һуури эзэлнэ. И. И. Алексеев, Э. Р. Раднаев, А. Т. Дудин, Л. А. Гофганд, Г. В. Кондратов, Г. М. Берлинский, А. И. Глебович, М. Н. Соснина, С. Б. Сельварова болон бусад республикын ажалшадай дунда үргэнөөр мэдээжэ болоһон, тэдэнэй хүндэдэ, халуун дурлалда хүртэһэн медицинын бусад ажал ябуулагшад тэдэнэй дунда бии. Арадай Элүүрые хамгаалгын эдэ эдэбхитэдэй ажабайдал болон ажал ябуулга түрэл хизаар нютагай ниитын-политическэ ба социально-соёлой хүгжэлтэтэй, партиин революционно-шэнэдхэн хубилгалгын ажал ябуулгатай, Совет засагай тогтолготой, автономито республикые байгуулгатай нягта холбоотойгоор харуулагдана. Тус ном энээгээрээ гүн ехэ удхатай, улам һонирхолтой болоно.

Түрэл хизаар нютагтаа врачай туһаламжа үзүүлэлгые, медицинын эмхи зургаануудые эмхидхэн хүгжөөхэ, медицинын мэргэжэлтэдые һурган бэлдэхэ, хара нүрөө, нулсаран үбшэн, уушханай ханяадан гэхэ мэтэ халдабарита үбшэнгүүдые аргалжа, үндэһөөрнь үгы хэхэ талаар революциин урда тээ, Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ хэгдэһэн хүдэлмэриие шэнжэлэн харуулһан материалнууд ном соо слон байна. Эдэ материалнуудай олонхинь, социально-статистическэ баримтанууд эрдэм ухаанай талаар түрүүшынхеэ шэнжэлэгдэһэн байгаа.

Врач бүхэнэй, ниитын ажал ябуулагша бүхэнэй намтартай хамта тэрэ үе сагай социально-экономическа ба политическэ харилсаанууд һонирхолтойгоор харуулагдана, арад зоной һуудал байдал, гэр бүгын ёһо заншал, ниитын ба соёлой үйлэ хэрэгүүд ажабайдалтай нягта холбоотойгоор үгтэнэ. Номой авторай — медицинын эрдэмэй кандидат Даша Бальжитович Батоевой удаан саг соо оролдосотой нэтэрүүгээр суглуулһан материалнууд. хэһэн шэнжэлгэнүүд Буряад ороной түүхын эрдэм ухаанда, тусхайлбал, түрэл нютагаймнай медицинын түүхэдэ ехэ туһа нэмэри болоно.

Энэ ном уран хурсаар, удха түгэлдэрөөр бэшэгдэһэн дээрэһээ уншахадашье ульгам, һонирхолтой. Юрэнхы дээрээ энэмнай гүнзэгы удхатай түүхэтэ шэнжэлгэ болоно. Тиимэһээ манай республикыч эрдэм, соёлой олониитын анхарал татаха, һонирхол үүсхэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Ю. РАНДАЛОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

„СЭСЭГЛЭН ҺАЛБАРЫШ, БУРЯАД...

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй кинофикациин управлени кинопрокадай республиканска конторо, городой киносетиин дирекци хоёртой хамта түрэл республикынгаа байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулан, ниислэл хото Улаан-Үдынгөө кинотеатрнуудта Буряад орон тухай уран һайханай, хроникально-баримтата болон научно-популярна фильмүүдэй кинофестиваль «Сэсэглэн һалбарыш, түрэл Буряаднай!» гэһэн уряа доро эдэ үдэрнүүдтэ үнгэргэжэ байна.

Тус фестивалиин тусхай нээлгэ мартын 21-дэ кинотеатр «Прогресс» соо болоо һэн. Искусствоведениин доктор, Зүүн Сибириин соёлой институдай профессор В. Ц. Найдакова, РСФСР-эй арадай артист Б. Н. Вампилов, РСФСР-эй болон БурАССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, гүрэнэй буряадай драмын театрай ахамад режиссёр Ф. С. Сахиров, искусствоведениин кандидат, соёлой институдай багша А. И. Тугутов гэгшэд фестиваль нээлгэдэ у р и г д а һ а н байна. Эдэ нүхэднай суглаарагшадта Буряадай киногой хүгжэлтын түүхэ тухай, мүн өөһэдынгөө кинодо хабаадаһан тухай һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө.

Буряад кинофильмнүүдые харалгын һайндэр мүнөө Железнодорожно райондо болошо байна. Ээлжээтэ фильмын харуулагдахын урда тээхэнэ тэрэ фильм тухай, тэрэниие найруулан табиһан хүнүүд, хабаадаһан артистнууд тухай тобшо мэдээсэл хэгдэнэ.

Ниислэл хотодомнай эхилһэн кинофестиваль майн 16—22-ой үдэрнүүдтэ «Дружба» кинотеатрта үнгэргэгдэхэ юм.

Түрэл Буряад оронойммнай 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан кинофестиваль республикымнай хүдөө нютагуудта мүн лэ эхилээ. Ки...

СИБИРИИН ЭТНОГРАФИИН МУ...

Сибириин үндэһэн арад зоной һуудал байдалые оолон соелые харуулһан Советскэ Союзай эгээл томонууд музейнүүдэй нэгэн оолохо музей Братскда бии болгогдоод байна. «Ангарай тосхон» гэжэ нэрэтэй энэ музей тогтоогдомол нуурай эрьедэ Братскын амаралтын модотой газартань түхеэрэгдэнхэй.

...Асфальтаар хушагдаһан харгыгаар яажа ябатараа хэдэн зуун жэлэй нарпан ойтой зүргэдэ гаража, Сибириин түүхын элдэб үетэнүүдтэй ушарнабди. Мантан томо шулуун анхаралыемнай татана. Энэ шулуун дээрэ мэдэгдээгүй уран зураашаг, эгээл үнинэй палеолитын үеын уран зурааша бүгын тархи һиилэһэн байна. Энээниие, мүн олон тоото бусад зүйлнүүдые совет археолог академик Алексей Окладников нээгээ. Тэрэнэй хэлэһээр Сибирьтэ 20 — 30 жэлэй саана Баруун Европынхиһоо дутахагүй соёл болбосоролтой зон һуугаа гэжэ элирнэ.

Оротоной, буряадуудай, ородуудай гурбан хубиһаа «Ангарай тосхон» бүридэнэ.

Оротоной байдаг газарые харуулһан музейн нэгэ хубида хэдэн урса гэрхэнүүд баригданхай. Тэдэнэй гэр тоироной хэрэгсэлнүүд, агнууриин зэмсэгүүд, хамта дээрээ 300 зүйлнүүдэй эхэнхиниинь пэргээн шэнэдхэгдэнхэй.

«Ангарай тосхоной» буряад зониие харуулһан хүбиинь һаял эмхидхэгдэжэ эхилээ. Буряадуудай байдалай илгаань гэхэдэ, нүүдэл байдалтай малшад байһан түүхэтэй.

Харин этнографическа музейн ород хубидань үшөө һүхын абяан, хюрөөгэй дүүн дуулдаһаар. Эндэ һонирхолтой баян музей байгуулхын тула байрын гэрнүүдые, зоной тогтодог байрануудые, амбаарнуудые, баннуудые болон уһан тээрмэнүүдые, һүмэнүүдые бодхоохо, хамта дээрээ 60 ондоо барилганууднаа үйлсэ бии болгохо гэжэ шиидхэгдэнхэй. Совет мэргэжэлтэдэй һанамжаар Ангар шадархи модон барилганууд хаанашье үзэгдэдэггүй архитектурын онсо илгаатай барилганууд болоно. Мүнөөдэр болотор үнөөхил зандаа үлэһэн острогой башни онсо һонин юумэнинь болоно. Тэрэниие 350 жэлэй саана газар уһа шэнжэлжэ ябаһан ородууд бариһан түүхэтэй.

«Ангарай тосхоной» ород...

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

ХҮРШЭНЭР ИЛАА

Республикын ниислэл — Улаан-Үдэ хотодо һурагшадай дунда волейболоор зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Һурагшадай бүхэроссиин спартакиадын программаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Алас-Дурна зүүн область, хизаар, автономито республиканудай суглуулагдамал найман команда хабаадалсаа. Эдэнэр хоорондоо хоёр бүлэг боложо хубаараад наадаа юм.

Түрүүшын бүлэгтэ оруулагдаһан Камчатска областиин, Приморини хизаарай, Яхадай, Буряадай АССР-нүүдэй командануд хоорондоо тулалдаба. Энэ манай республикын нэрэ солые хамгаалхаар табигдаһан Закаменск хотын волейболисткануд солбон бэрхээр наадажа гараа. Захааминайхид Яхадай АССР-эй командые 3:1, Приморини хизаарайхидые 3:0, Камчаткын волейболисткануудые 3:1 гэһэн тоотойгоор илахадаа, түрүү һуури эзэлһэн байгаа.

Нүгөөдэ бүлэгтэ наадаһан командануд сооһоо Хабаровска хизаарай, Шэтын областиин спортсменкэнүүд түрүүшын хоёр һуури эзэлээ.

Һурагшадай бүхэроссиин спартакиадын гүримай ёһоор, зонын мүрысөөндэ түрүүшын хоёр һуури эзэлһэн команда түгэсхэлэй наадаанда хабаадаха эрхэтэй юм.

Эндэ айлшад 3:1 тоотойгоор илажа, бүхэроссиин мүрысөөндэ хабаадаха болобо. Энэ наадан байгша оной июль һарада Тула хотодо үнгэргэгдэхэ юм. Мүн иимэ эрхэдэ Шэтын областиин команда хүртэбэ. Манай команда гурбадахи һуури эзэлээ.

Мүрысөөндэ хабаадаһан Наташа Антонова (Закаменск) эрхим добтологшо, спортын мастерта кандидат Светлана Димова (Хабаровск), Шэтын Татьяна Карпаченко гэгшэд эрхим спортсменүүд гэһэн нэрэ зэргэдэ судьянарай коллегиин шиидхэбэрээр хүртэбэ.

Мүрысөөнэй түгэсхэлдэ Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министрэй орлогшо С. Г. Ефимов, мүрысөөнэй а х а м а д с у д ь я, Бүхэсоюзна категориин судья А. С. Топильский (Рязань) гэгшэд мүрысөөндэ эрхимлэһэн командануд болон спортсменкэнүүдтэ шангай бэлэгүүдые барюулаа.

Н. ИВАНОВ.

ТҮРҮҮШЫН ШАЛГАЛТА

Эдиршүүлэй дунда хүндэ атлетикээр Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Зүүн Сибириин технологическа институдай спортзал соо үнгэргэгдэжэ, 1966—1972 онуудта түрэһэн эдир хүбүүд хабаадажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байна.

40 килограммай шэгнүүртэн сооһоо Улаан-Үдын 42-дохи һургуулиин һурагша Олег Киселев дүн хамта 80 килограмм (35+45) үргэжэ, республикын ниислэл хотын чемпион болобо. В. Цыганков, И. Лазарев гэгшэд удаадахи һууринуудта гараа. Энэ хадаа 11—13 наһатай хүбүүдэй ехэ спортдо хэһэн түрүүшын алхам болоно. Гэбэшье тэдэ түрүүшынгээ шалгалтые яһала амжалтатай һайнаар барина гээд тэмдэглэлтэй.

44 килограммай шэгнүүртэ Сережа Литенко, 52 килограммай шэгнүүртэ Игорь Новосельцев гэгшэд шалгарһан байха юм.

56 килограмм. Улаан-Үдын техническэ мэргэжэлэй 2-дохи училищида һурадаг эдир хүбүүд Андрей болон Станислав Сучковууд энэ шэгнүүртэн сооһоо онсо шалгаржа, бар хүсэтэй, пайн нориго бэлдэгдэлтэй байһанаа харуулба. Станислав 65 килограммай штанга үргэжэ, үрдөөд, хоёрдохи уприанидаа 90 килограммай үрэ дүн харуулжа, Улаан-Үдэ хотын чемпион болобо. Эдиршүүлэй дунда тэрэ республикын хэдэн рекорд тогтоогоо. Андрей тэрээниһээ 20 килограммаар гартаа. Энэ училищиин һурагша А. Алексеев гурбадахи шанда хүртэбэ.

17-дохи һургуулиин һурагша Игорь Малханов Зүүн Сибириин технологическа институдта нээгдэһэн хүндэ атлетикын секцидэ жэл хахадай турша соо ябажа байнхай. Тиин мүнөө хоёр дахин үргэлгөөр 150 килограмм (65+85) абажа, 60 килограммай шэгнүүртэнэй дундаһаа илажа гараһан байна.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ 2-дохи ГПТУ-гай һурагша Виктор Порядков, 17-дохи һургуулиин һурагша Виктор Вахмянин гэгшэд түрүү һууринуудые эзэлбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

СПАРТАКИАДЫН МҮРЫСӨӨНҮҮД

СССР-эй арадуудай зунай VIII Спартакиадын ахамад судья, СССР-эй Спорткомитедэй түрүүлэгшын орлогшо А. И. КОЛЕСОВТОЙ ТАСС-ай корреспондент уулзажа хөөрэлдэбэ.

—Спартакиадын мүрысөөнүүд орон доторнай улам үргэнөөр үнгэргэгдэжэ байна. Тэрэнэй тоосоогоор һургуулинуудай спартакиаданууд, бүхэсоюзна залуушуулай наадануд дүүрээ һэн. Коллективүүдтэ спартакиадын мүрысөөнүүд түхэреэн жэлдээ үнгэргэгдэнэ. Май-август һарануудта болохо түгэсхэлэй мүрысөөнүүдэй дүүрэһэнэйшье һүүлээр спартакиадын наадануд үргэлжэлхэ юм.

80 миллион шахуу хүн мүрысөөнүүдтэ хабаадаад байна. Энэ жэлэй зун болотор 100 миллион хүн спартакиадын мүрысөөнүүдтэ хабаадаха гээд хараалнабди.

Олоной хабаадалгатай спартакиадын мүрысөөнүүдые үнгэргэхэ талаар эгээл эрхим түрүү командануудые нэрлэжэ болоно. Энэ талаар Латвиин, Белоруссиин, Эстониин спортын эмхинүүд онсо шалгарна. Энэ жэлэй гаратар эдэ республиканудта үнгэргэгдэһэн олоной хабаадалгатай мүрысөөнүүдтэ республикын эхэшүүлэй хахад шахуу хубинь хабаадаһан байгаа. Урдахи спартакиадатай жэшэбэл, Узбекистанай спортын эмхинүүд горитой амжалта туйлаба. Молдавиин, Киргизэй, Таджикистанай, Туркмениин спорткомитедүүдэй ажал хэрэгүүд хангалтагүй байна.

Олоной хабаадалгатай физическэ культурые саашадань хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1981 оной сентябрь һарада абаһан тогтоол хаа хаанагүй эршэмтэйгээр бэелүүлэгдэнэгүй гэжэ эдэ бүгэдэ элирхэйлэн гэршэлнэ. Манайда физическэ культурада олониитые үргэнөөр хабаадуулха шухала. Ушарынь юуб гэхэдэ, физическэ культура бүхы хүнүүдэй элүүр энхые бэхижүүлдэг, залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын шухала нүхэсэл болодог байха юм.

Спартакиада манай спортын бүхы коллективүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха, спортивно-ниитын хүдэлмэри эмхидхэлгые, элүүржүүлгын хэмжээ ябуулгануудые нарижуулан һайжаруулха арга онолнуудые бэдэржэ олохо талаар ехэ нүлөө үзүүлхэ байна.

Эхэнэрнүүдэй дунда баскетболоор, марафоной урилдаагаар түгэсхэлэй мүрысөөнүүд, теннисистнүүдэй даб дээрэхи мүрысөөнүүд май һарада, эрэшүүлэй дунда баскетболоор, волейболоор, уһан дээрэ бүмбэгөөр наадалгаар, хүнгэн атлетикээр, байдарка болон каноэгээр, һэлюурдэлгээр мүрысөөнүүд июнь һарада болохо. Гэбэшье мүрысөөнүүдэй эхэнхи хубинь июлиин 17-һоо августын 6 болотор үнгэргэгдэхэ байна. Тэдэ гансал Москвада бэшэ, харин далбагата спортоор Таллинда, шоссе дээрэ велосипедээр урилдалгаар Алма-Атада, столой теннисээр Львовто болохо. Футболоор даб дээрэхи мүрысөөнүүд—Рязань, Тула, Иваново хотонуудта, гарай бүмбэгөөр—Вильнюс болон Каунаста, теннисээр даб дээрэхи мүрысөөнүүд Ташкентдэ эмхидхэгдэхэ юм. Днепропетровскһоо Симферополь хүрэтэр олон үдэрэй мүрысөөнүүд болохо байна.

Түгэсхэлэй мүрысөөнүүд түрүүшынхеэ спортын 32 зүйлые хабаадуулха юм. Зундаа манай спортсменүүдэй Универсиадада, дэлхэйн ба Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ хабаадаха байһан дээрэһээ тэдэ удаан сагай туршада үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Олимпийскэ бүхы зүйлнүүд, мүн шатар ба самбо барилдаан VIII Спартакиадын программада оруулагданхай. Олимпиин шэнэ зүйлнүүд—столой теннис, виндсерфинг, нэгэ нэгэеэ дүүрэян тамаралга, эхэнэрнүүдэй дунда ногоон дээрэ хоккей наадалга, эхэнэрнүүдэй марафон, дүрбэн хүнэй һууритай байдаркаар һэлюурдэлгэ нэмээгдээ. Боксернууд 91 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэ түрүүшынхеэ мүрысэхэ юм. Тамаралгаар, мэргэн буудалгаар мүрысөөнүүдэй программа үргэдхэгдөө. Спартакиадада хабаадагшад 246 комплект шагналнуудта хүртэхын түлөө мүрысэхэ. Энэнь урдахи спартакиадаһаа 21 комплект медальнуудаар олон юм.

Спортын ехэ мүрысөөн июлиин 23-да В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Түбэй стадион дээрэ баярай оршон байдалда нээгдэжэ, августын 6-да мүн лэ Москвада «Россия» гэжэ Гүрэнэй концертнэ зал соо дүүрэхэ.

Спортын 21 зүйлөөр хабаадагшад спортын мастернууд байха ёһотой. Имагтал олоной хабаадалгатай нааданай зүйлнүүдтэ, велоспортдо (трек), нэгэ нэгэеэ дүүрэян тамаралгада, далбагата спортдо нэгэдэхи разрядтайшуул мүрысэхэ аргатай.

Спортын олонхи зүйлнүүдээр командануд болон спортсменүүд Спартакиадын чемпионуудай ба ороной чемпионуудай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэхэ байна.

VIII Спартакиадада дүнгүүдые согсололгын шэнэ гүрим тогтоогдонхой. Урдахи Спартакиадын дүнгүүдээр бүхы коллективүүд гурбан бүлэг боложо хубааранхай: нэгэдэхи бүлэгтэ—РСФСР-эй, Украинын, Москвагай, Белоруссиин ба Ленинградай; харин хоёрдохи бүлэгтэ—Казахстанай, Грузиин, Литвагай, Латвиин ба Узбекистанай; гурбадахи бүлэгтэ Армениин, Эстониин, Молдавиин, Азербайджанай, Киргизэй, Таджигай ба Туркмениин суглуулагдамал командануд оруулагдаа.

Нэгэдэхи бүлэгэй командануд спортын бүхы 32 зүйлөөр, хоёрдохи бүлэгэйхид—18 зүйлөөр, гурбадахи бүлэгэйхид 12 зүйлөөр хабаадаха уялгатай. Гэбэшье хоёрдохи ба гурбадахи бүлэгүүдэй командануд өөһэдөө шэлэжэ, спортын бусад зүйлнүүдээр мүрысэхэ аргатай байна. Бүлэгүүдтэ дүнгүүд согсологдожо, илагшад тодоруулагдаха ёһотой. Бүлэг бүхэнэй эрхим командануудта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шангууд барюулагдаха.

Спартакиадын болохо үедэ союзна республиканудай үдэрнүүд үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай. Спартакиадада хабаадагшад «Измайлово» гэжэ шэнэ комплексдо ажаһууха юм.

Дэлхэйн 60 гаран ороной спортсменүүд, судьянар, тренернүүд Спартакиадада хабаадахаар уригдаха. Айлшаднай спортын 15 зүйлөөр түгэсхэлэй мүрысөөнүүдтэ хабаадаха.

Урда урдынхидал адли, СССР-эй арадуудай ээлжээтэ Спартакиадын бүгэдэ арадай толотомо һайндэр, манай спортсменүүдэй туйлалтануудай харалга, ороной бүхы спортын коллективүүдтэ ёһотойл шалгалта болохо байһаниинь дамжаггүй.

(ТАСС).

ГАИ-гай экран

Байгша оной март һарын һүүлшын арбаад хоногой туршада республикын харгы замууд дээрэ 18 усал болоһон байба. Тэдэнэй арбан гурбаниинь һогтуугаар машина жолоодожо ябагшадай гэмээр болоо. Эндэ хоёр хүн наһа бараһан байна. Улаан-Үдын һүнэй заводой хүдэлмэрилэгшэн С. Вардеванян гэгшэ нүхэдтэеэ архидаһанайнгаа һүүлээр, «Жигули» машинадаа тэдэнээ һуулгаад сэнгэхэ гээ ха. Вардеванян машина жолоодохо үнэмшэлгэшьегүй байһан мүртөө, хотын үйлсөөр гүйлгэжэ мэдээ. Тиин зуурандаа машинануудые хүсэжэ ябаад, урдань ороһон. Тингэжэ аашалжа ябаһаар нэгэ машина хүсэхэдөө тэрэнээ мүргэжэ, өөрөө харгыһаа халин һолжороо ха. Эндэ тэрээнтэй сүг һуулсаад ябаһан хоёр пассажир хүндөөр гэмтээ, машинаһаань абаха юумэн үлөөгүй.

Хэнэйшье мэдэһээр, жолоошон бүхэн пассажирнуудые зөөхэ дүрим һайн сахиха ёһотой гээшэ. Улаан-Үдын районой Оронгын совхозой тракторист В. Суслов энэ дүрим хазагайруулһанайнгаа түлөө арадай сүүдэй урда зэмээ амасаха болобо. Тэрэ тракторайнгаа кузов соо ашаһан хабтагайнууд дээрээ гурбан хүниие һуулгаһан байгаа. Һогтуу тракторист тосхоной гудамжада трактораа хүмэрюулжэрхёо. Эндэ нэгэ хүниинь наһа бараһан байна.

Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ГАИ-гай захиргаанай комиссиин шиидхэбэреэр һогтуугаар машина жолоодожо ябаһан гушан хүн эрхэеэ хаһагдаба. Тэдэнэй дунда авиапредприятиин жолоошон Е. Натханов, ветеринарна лабораториин Ю. Собянников, нариин сэмбын комбинадай А. Кропочев, 56-дахи оньһожоруулагдамал колонныи жолоошон М. Гаврилов болон бусад бии.

Н. СЕМЁНОВ,
ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ.

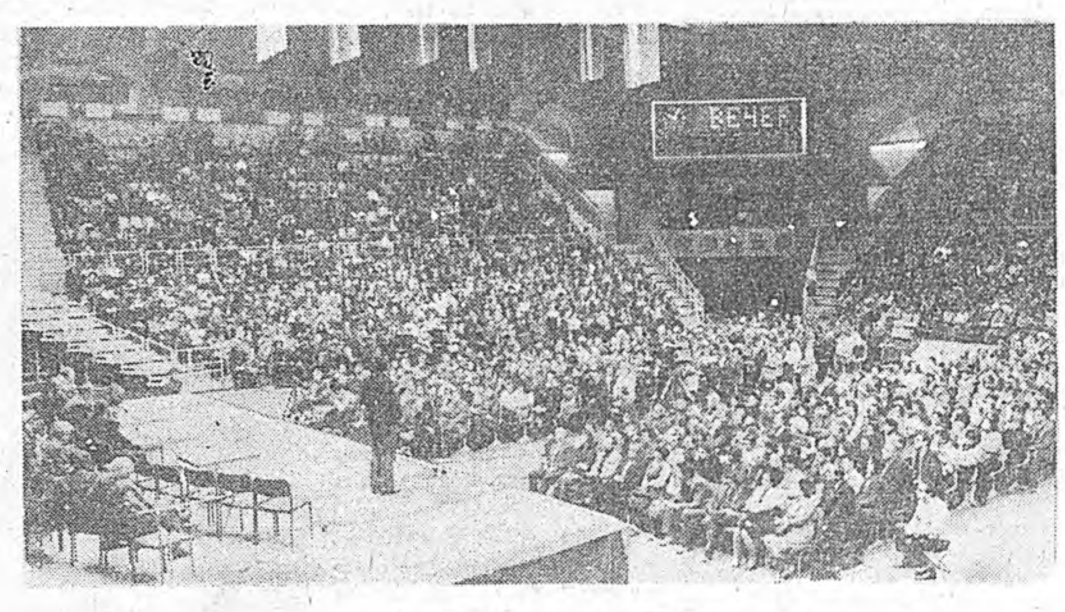

МОСКВА. ОЛОН МЯНГАН ХҮНИИЕ БАГТААДАГ «ДРУЖБА» ГЭЖЭ УНИВЕРСАЛЬНА СПОРТИВНА ЗАЛ СОО ЭНЭ ҮДЭШЭ ПОЭЗИДЭ ДУРАТАЙШУУЛ ДҮҮРЭТЭР ЕРЭБЭ.

ШАГНАГШАДАЙ УРДА МЭДЭЭЖЭ ПОЭДҮҮД ЕВГЕНИЙ ЕВТУШЕНКО, ВИКТОР БОКОВ, АЛЕКСЕЙ МАРКОВ, АНДРЕЙ ДЕМЕНТЬЕВ, ЛАРИСА ВАСИЛЬЕВА, МҮН «ПОЭЗИИН ҮДЭР—82» ГЭҺЭН АЛЬМАНАХАЙ БУСАД АВТОРНУУД ШҮЛЭГҮҮДЭЭ УНШАБА. ЗАНШАЛТА БОЛОҺОН ПОЭЗИИН ҺАЙНДЭР ДЭЭРЭ ЭХЭ ОРОНДОО ИНАГ ДУРЛАЛААР ДҮҮРЭН ОЛОН ШҮЛЭГҮҮД ЗЭДЭЛЭЭ.

ПОЭЗИИН ЭНЭ ҮДЭШЭ ТЭРЭЭНДЭ ХАБААДАГША ПОЭДҮҮДТЭШЬЕ, ШАГНАГШАДТАШЬЕ УДААН МАРТАГДАХАГҮЙ БАЙХА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «ДРУЖБА» ГЭЖЭ УНИВЕРСАЛЬНА СПОРТИВНА ЗАЛДА БОЛОҺОН ПОЭЗИИН ҮДЭШЫН ҮЕДЭ. ПОЭДҮҮД ЕВГЕНИЙ ЕВТУШЕНКО, ВИКТОР БОКОВ, ЛАРИСА ВАСИЛЬЕВА, АЛЕКСЕЙ МАРКОВ.

В. Савостьяновай, Б. Калашкинай фотонууд.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Үдэр бүхэниие—үндэр үргасада»—түрүү бэшэг. «Хэжэнгын районой хүндэлэлдэ ажалша коллективүүдэй жагсаал» — суглуулбари. «Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилга дээрэ» — суглуулбари. «Шефүүд—хүдөөдэ» — мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал: экономикые хүтэлбэрилгэ. «Газар таряаланда эзэн хэрэгтэй»— С. Павловай статья. «Хандалын дүй дүршэл»—Ю. Коркиной статья. Журам, алмалта, тоосоон. «Жэжэншье һаа—сэнтэй байдаг»—М. Болоневой статья. Бэшэгэй мүрөөр. «Түргэн туһаламжын албанда хэн туһалхаб» — С. Андрусенкын статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Газар дайдынгаа гоё һайханиие хамгаалха» — Байгаалиие хамгаалалгын бүлгэмэй тоосоото-һунгалтын конференциһээ П. Лазаревай тэмдэглэлнүүд. Уласхоорондын һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Спортын һонин. «Эгээл гайхамшагтай рекорд»—Р. Гаязовай статья. «БАМ-ай Олимп» — В. Чулиин статья. «Эсэшэгүй Пчелинцев» — С. Заяшниковай корреспонденци. Тобшо мэдээсэлнүүд, соносхолнууд.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам редактора -2-68-03, зам редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательства полиграфии и книжной торговли
Н-00464. Заказ № 86. Индекс 04649.